

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

24 Ianuarie

— Aniversarea unirii țărilor române —

Astăzi frații din România sărbătoresc 53 de ani dela împlinirea unuia din cele mai mari evenimente ale Istoriei noastre naționale: *Unirea celor două țări surori, Muntenia și Moldova*, într'un singur stat care formează înfloritoarea Românie de astăzi.

Ca români, ca frați de acelaș sânge cu țara, care, în primul rând, e chemată să poarte, în fața istoriei, răspunderea pentru opera de cultură și de civilizație ce întregul nostru neam e dator să desvolte, se cuvine să ne oprim și noi un moment asupra acestui mare eveniment, care, prin urmările incalculabile ce le-a avut și asupra dezvoltării culturii noastre naționale, prezintă o importanță cetrece de hotarele țării în care s'a produs.

Când, după noaptea de o mie de ani ce acoperă trecutul nostru cel mai îndepărtat și care a dat unora pretext de a contesta prezența noastră, dintru început, pe aceste tărâmurii, pe care neamul nostru s'a născut și a crescut, — încep să apară ca niște perspective rezlețe de lumină, diferite știri despre poporul român, acest popor este într'o mare febrere.

Sub negura atât de întunecată pentru noi a Evului Mediu, pe care, pentru motivul că nu o cunoaștem, suntem aplicați a o socoti ca o imensă perioadă de amortire, o mare *operă de plămădire națională* luase ființă. Un neam întreg se formase în acești o mie de ani, în fortăreața naturală a Car-

paților, un neam părăsit pradă tuturor primejdilor, înfruntase toate urgiile și acum era gata încheșat păstrându-și toate caracterele de noblețe ale mării lui origini și prezentând toate caracterele specifice care fac dintr'un element etnic un popor deosebit.

Era poporul român.

Pe la sfârșitul acestei epoci de întunecate acest neam organizat într'o mulțime de unități politice este într'o mare agitație. Cuprins de o puternică expansiune tinerescă apare într'o continuă mișcare de revărsare peste laturile Carpaților inundând de o parte și de alta văile și câmpiile de dincolo de acești munți...

Astfel în împrejurări nu îndeajuns cunoscute, din elemente politice nelămurite bine pentru istorie, s'au format dincolo de Carpați două țări într'un total asemenea între ele, de oarece își trăgeau elementul alcătuitor dela acelaș izvor, dar despărțite politicește într-un câmp porniseră pe drumuri deosebite și când s'au întâlnit, aveau și una și alta organizații destul de stabilite, spre a putea fi desființată una din ele de către cealaltă și a fuziona.

Aceste două țări au fost Moldova și Țara Românească. Prin constituirea lor, cu situație de state de sine stătătoare, câștigate prin vitejia voevozilor și a ostașilor, care le puneau în condiții cu totul deosebite de frații lor de dincoace de munți, neamul nostru, care până atunci se dezvoltase sub împrejurări absolut identice, ce i-au im-

primat pentru totdeauna acel remarcabil caracter de unitate absolută a limbii sale s'a găsit împărțit politicește în trei părți: Cele două țări de peste Carpați și românii din Ungaria și Transilvania.

De atunci timp de mai multe sute de ani aceste trei grupe au rămas despărțite. Conștiința națională dormitând în tot acest timp, a urmat să se manifeste numai ca o forță naturală subconștientă, în timp ce alți factori morali și naturali hotărâtori pentru conștiințe publice a timpului determine raporturile lor.

Astfel, dacă în decursul istoriei lor adese-ori avem mângăere de a vedea cele două țări mergând laolaltă în virtutea sentimentului lor instinctiv de frăție, nu rare-ori s'a întâmplat în schimb să ridice una împotriva alteia sabia.

Așa au dus-o ele mai multe secole, când laolaltă, când în dușmănie, până ce în cele din urmă se scufundară, din ce în ce mai mult, sub călcâiul dușmanului, ajungând sub decăzuta stăpânire a fanariotilor la un pas de peire, pe când noi cei din Ardeal, după ce am fost rând pe rând despoiați de toate drepturile noastre, „ab antiquo” fusesem reduși la ultima stare de tirănie.

Astfel neamul nostru „Prin oarba ne-unire la Milcov și Carpați” ajunsese la prăpastie.

Și tocmai când acest neam se credea pierdut, când vecinii începuseră să-și dispute moștenirea lui, iată că o reacțiune se produce, un vânt de renaștere începe să sufle, care în mai puțin de 50 de ani învinge toată slăbiciunea, toate neajunsurile, toate piedicile crescute în curs de mai

Pentru un erou

de Al. I. Hodoș

Români, frații mei, știți că a fost un erou, care după ce a stat în vălmășagul luptelor ucigătoare, unde mii și mii de tovarăși ai lui și-au lăsat viața lor tânără, de care atârnavă atâtea iubiri și atâtea speranțe, a avut norocul, — veți zice nenorocul, — să rămână în viață, — ca să facă trista experiență a „recompensei naționale”?

Despre un astfel de erou, scria, mai zilele trecute, o gazetă: „L-am găsit măturând gunoiul din curtea unei clădiri a statului, și l-am văzut, înspăimântat de răcnetul unui copist, care îi cerea un păhar cu apă...”

Eu am scris aceste cuvinte așa cum le-am citit în gazetă. Și mi-am adus aminte de vorbele lui Peneș Curcanul, așa cum au trecut prin închipuirea și prin inima marelui nostru Alexandri:

*Copii, aduceți un ulcior
De apă de sub stâncă
Să sting pojarul meu de dor
Și jalea mea adâncă...*

Peneș Curcanul se cheamă. aici Grigorie Ion... Lui nu i-a adus nimenea ulciorul de apă potolitor de atât pojar de dor ce tot omul poate avea, și de jalea adâncă ce aduce acasă cu sine acela ce a vă-

zut căzând, alături de dânsul, atâția tovarăși, ale căror durerile cunoștea pe toate: — nouă, și cu sergentul zece.

Acuma e rândul lui, să aducă domnului copist paharul cu apă...

Grigorie Ion! Ce nume mic, neînsemnător, și uitat de atâtea vreme! Cine era acesta?

Iată, nu era lucru mare toată isprava lui. Dacă l-au luat de acasă, — dela Ploiești sau dela Vaslui, — e tot atâtea, — el s'a dus, și în inima lui ducea slava și mândria *României*. Aici se întâlneau băeții dragi cu toții: Grigorie Ion dela Ploiești și Peneș Curcanul din Vaslui. Aicea se întâlnea mâna cea nedespărțită peste Milcov, așteptând alte mâni, cari iarăș, să nu se mai despartă...

Ce, adică, Grigorie Ion sau Peneș Curcanul, nu știau și asta printre celelalte? Să zicem că n'o știau.

Dar dacă l-au luat pe Grigorie Ion și l-au dus acolo unde și el voia să meargă, cu inima lui întregă românească a pornit, și cu fătați vrednici alături. Nimeni nu se gândia atunci, câți și cari o să rămână, și câți și cari o să se mai întoarcă...

Atunci, când Grigorie Ion a văzut pe turcul cu steagul verde în mână, el nu s'a mai gândit la nimica, nici la tovarășii de alături, nici la maica de acasă, — s'a gândit la ceva: s'a gândit la vrednicia lui, fără îndoială, — dar s'a gândit și la *România*.

Căci dacă nu s'ar fi gândit la România, nu era lucru prea greu pentru dânsul, ca să lase steagul turcului, și să-și caute lui însuși o scăpare. Cu primejdierea vieții, cu hotărîre de moarte, — l-a luat.

A știut el ce-a făcut? — I-a spus-o căpitănul, când a venit cu steagul verde ca „să i-l dea în primire”...

Dar știu ce fac aceia, cari vin să tăgăduiască faptul, așa de simplu, de vitejie, al acestui om, căruia nici prin gând nu i-a trecut atunci, că dintr'o asemenea ispravă, — s'ar putea „bate moneta”?

Știu. — Și iată cum știu:

Iată, că vine iarăș, un locotenent-colonel (în penziune), care se cheamă Renescu, și care îl tăgăduiește. Cine este acest Renescu? Este locotenent-colonel (în penziune) acuma. Cine era în război? Citez iarăș, după documente autentice:

Era sergent-furier (nu combatant, Doamne fereste). Făcea parte din rezerva unei diviziuni. N'a luat parte la atacul memorabil dela 30 August, — nici măcar ca furier. Se numia, pe vremea aceea... *sergentul Șloim*.

Iată cum vin acești oameni, — fiindcă ați înțeles cu cine avem a face, — iată cum vin să rupă cu mâinile lor dușmănoase, laurii cei mai curați ai gloriilor noastre de neam? S'a botezat Șloim, — dar ura lui împotriva noastră n'a spălat-o cu nici-o apă.

multe sute de ani și reușește să se întregască în cea mai mare parte a sa, împotriva voinței a trei Impărații, care nu voiau cu nici un chip să renunțe la prada lor...

Ce forță providențială, misterioasă este aceea care face asemenea minuni?

O încercare de întregire a fost doar și altădată.

Acum trei sute de ani un voevod vi-foros, a reușit să înfăptuiască o clipă unitatea întregului neam românesc. Și totuși, deși acest fulgerător arhanghel nu avea nici o împărăție ci câțiva oligarhi împotriva lui, visul lui a trebuit să se prăbușească zdrobindu-l și pe El în cădere...

De ce atuncea visul realizat s'a risipit și de ce la 1859 s'a putut înfăptui?...

Pentru ca la 1859 ideea unirii așa, cum s'a făcut, devenise o necesitate imperioasă a sufletului poporului român din cele două țări, pe când la 1600 unirea așa cum s'a realizat un moment nu era aceea pe care poporul român o aștepta atunci.

*

Nu ne îngăduie spațiul să facem aci considerații istorice amănunțite. Putem spune însă că la formarea ideii de unire care s'a înfăptuit acum 53 de ani, la transformare ei în realitate, în primul rând au contribuit străinii, au contribuit dușmanii neamului nostru, fără să vrea...

Cât timp în cele două țări au stat dinastii pământene, fiecare țară forma o lume proprie, se simțea ca o unitate, la aceasta adăugându-se concepția dinastică a timpului când statul era considerat în funcție de dinastie, nici nu se putea concepe o unire în felul celei de azi care e o fuziune. Unirile visate atunci erau o simplă schimbare de domnie păstrându-și fiecare țară organizarea sa proprie. Unirea se putea face din ambiția de sus, ea nu putea fi o dorință a celor de jos decât în sensul unei simple schimbări la domnie care ar fi legitimat nădejdea unei mai bune ocârmuirii.

Dacă această nădejde era înșelată toate calculele celui de sus puteau să cază.

Când însă în locul vechei organizații naționale venira domni aduși de vânt, o

Ce zici tu, Grigorie Ion, la toate astea? In greul războiului aceluia, când trebuiai să te mulțumești cu un pesmet pentru mâncare și cu un șant umed pentru odihnă,—Pai întâlnit tu undeva p'acolo pe sergensul Șloim?...

Iată, el acuma este... salută! — locotenent-colonel! Tu, cureți gunoiul din curtea imprimeriei Statului, și tresari ca omul ce nu se mai știe afla în treabă, când domnul copist îi cere paharul cu apă.

Ce zici tu la toate astea? Tu nu zici nimic. De sigur că nu zici nimic. Ai aflat și tu, că acuma, după treizeci și atâția de ani, și-a adus aminte lumea de tine, și a zis că nu e lucru frumos, ca să nu mai fi bun de altceva, decât ca să aduci domnului copist un pahar cu apă, — sau ca Renescu să-și bată joc de tine.

Steagu stă acolo, Grigorie Ion. Este în muzeul trofeelor noastre, — și este în memoriile regelui tău. De geaba va veni orice Șloim să-l pângărească. E apărât, Grigorie Ion.

El a fost apărât întotdeauna... Tu ai pribe-begit, servind pahare cu apă la copisti sau măturând curți de gunoaie în curțile stabilimentelor statului... Dar eu cred că te-ai gândit întotdeauna la el.

Cam târziu, ne-am gândit și noi, la el și la tine. Să ne ierți, Grigorie Ion. Pe Șloim, știm c'o să-l ierți mai ușor.

Pe acela însă, nu-l vom ierta.

boierime adunată din toate lepădăturile Fanarului, sufletul românesc înăbușit sub această pătură venetică începu să bată cu putere, să se simtă *pe sine*. Atunci în fața invaziei lăcustelor străine conștiința românească începu pentru prima dată să tresalte, să se zgudue, nu cu o conștiință artistică provenită din preocupări umanitariste, cum a fost aceea a cronicarilor Costinești — ci ca o revoltă îndelung stăpănită, în fața străinului hrăpăreț și imoral. Sub presiunea apăsării și a urii împotriva celui străin de o parte și de alta a Milcovului a răsărit o conștiință românească din ce în ce mai puternică-

Această conștiință românească însă aducea cu sine și necesitatea unirii a celor două țări române.

Dar străinii aceștia au mai făcut ceva.

Prin diferitele ocupații, mai ales rusești, când acelaș general dicta ambelor țări, cărmuindu-le prin aceleași ordonanțe și strivindu-le sub copitele aceloraș cai căzăcești, ei le uniau de fapt prin suferințe, întărindu-le și mai mult în convingerea că sunt unul și acelaș popor, care trebuie să aibă una și aceeaș soarte.

*

La aceasta, conștiința românească astfel trezită pe cale de reacțiune, s'a adaus curentul latinist al marelui generații de ardeleni dela începutul secolului al 19-lea, care a adus în țară dimpreună cu cultura națională și mândria unei origini din cele mai nobile.

Astfel, alături cu dezvoltarea conștiinței naționale, creștea și nevoia imperioasă a unirii. Iar împotriva acestei idei, acum numai stătea, în fiecare din cele două țări, câte o organizație națională, ci stăteau străinii dușmaniți de moarte, care puseseră mâna pe această organizație. Deci, cu atât mai mult trebuia să fie ademenitoare această unire, cu cât ea era mai mult execrată de străini.

Astfel în sânul poporului român de peste Carpați, deoparte și de cealaltă a Milcovului s'a înstăpănit în toate sufletele, care puteau să bată pentru o idee generoasă, ideea unirii.

Acela care a realizat în fapt, această idee este marele voevod român Alexandru Cuza, a cărui statuie de marmora s'a așezat acest an în piața unirii din Iași.

Transformând în fapt aceasta imperioasă necesitate a neamului său, acest mare domn care a pus bazele României moderne, a făcut unul din cele mai mari acte a le istoriei române și de sigur cel mai fecund pentru viitorul națiunii.

Dacă înaintașul său de acuma 312 ani, viteazul năprasnic care în 1600 a strâns sub acelaș sceptru întregul neam românesc din stânga Dunării, nu a avut acelaș noroc, este pentru că ideea unirii făcută de el a fost în afară de sufletul neamului.

Iar un act istoric pur material oricât de strălucit ar fi dacă nu se bazează pe o necesitate adâncă a sufletului poporului pentru care se face, este un act condamnat.

*

Pentru că ideea unirii celor două țări surori să devie o necesitate sufletească așa cum ajunsese, au contribuit pe lângă împrejurările culturale și politice ale timpului, și acțiunea brutală a străinului.

Astfel îi place istoriei să-și bată joc de

popoarele hrăpărețe care voind să ea totul, pierd totul.

Lecția ce se desprinde pentru fiecare din marile transformări ale ei, este ca atâta timp cât o idee stăpânește sufletul unui popor, zadarnic se zbate puterea materială să o zădărnicească. Ea nu va reuși decât cel mult să o întărească în inima lui și prin aceasta să-i grăbească realizarea.

Are „Tribuna“ de gând să publice dosarul? Când discuțiile în afacerea Goga—Kristóffy erau mai aprinse, „Tribuna“ țipa, că ne va face marț cu dosarul, numai să avem puținică răbdare.

De atunci răbdăm mereu, și fără îndoială, vor fi răbdând de setea asta după dosar și toți tribuniștii de bună credință. Dosarul a fost publicat în toate ziarele noastre și se înțelege, reproduș de întreaga presa românească. „Tribuna“ însă s'a mulțumit să publice interviuul d-lui Bocu cu d. Kristóffy și o scrisoare a martorilor d-lui Goga.

Are de gând „Tribuna“ să publice dosarul... O întrebăm pentru a doua oară. Acum o lună o rugasem să reproducă „Consecvența în materie politică“, articol care mișună de mangrism și care a fost publicat de „Tribuna“ după biruința călugărului la Ceiva. Se înțelege „Tribuna“ n'a vrut să mai dea odată hapul acesta cetitorilor săi.

Cu dosarul afacerii Goga—Kristóffy însă afacerea stă și mai și: „Tribuna“ e datoare să-l publice în întregime, se înțelege „fără comentari“.

Dacă nu-l publică, lumea o să vadă că amenințările de mai înainte cu publicarea lui, au fost o apucătură...

— Are „Tribuna“ de gând să publice dosarul?...

Interpelația lui Polonyi asupra memorandumului croat. Budapesta 3 februarie. — În ședința de astăzi a camerei Polonyi a făcut o interpelație caracteristică șovinismului maghiar. Îndată la ocuparea portului de banul cel nou al Croației Cuvaj s'au întâmplat lucruri, cari nu pot rămâne neamintite. Primul pas al banului a fost dizolvarea camerei, cenzurarea și confiscarea ziarelor, închiderea mai multor deputați. S'a adus motivul pentru dizolvarea saborului, că împrejurările sunt de așa fel, încât deocamdată nu se poate restabili pacea. Lui i-a ajuns la cunoștință însă că foștii membri ai opoziției au voit să declare în prima ședință a saborului ruperea Croației de Ungaria.

Întreabă pe prim-ministru că avut-a cunoștință despre aceasta tendință trialistă și fost-a acesta motivul dizolvării saborului? Are cunoștință prim-ministrul despre memorandumul ce l-ar fi înaintat fostul deputat croat Zagorac și un deputat dalmatin împăratului și moștenitorului de tron, în care se vorbește de călcarea legilor în Croația din partea guvernului maghiar și în care se cere ruperea Croației de Ungaria și adnexarea la Bosnia și Hercegovina cu scopul de a forma un stat nou. Inclinat este prim-ministrul a face cunoscut parlamentului conținutul acestui memorandum și a pedepsi pe acei, cari au cutezat prin ilegalitate încunjurând guvernul maghiar, de a se plânge înaintea împăratului cu asuprire și încălcarea legilor din partea guvernului maghiar.

Premierul Khuen a dat răspuns îndată la interpelație.

Cunoștință oficioasă încă nu are despre memorandum și crede că astfel de memorande în cabinetul împăratului ajung în coșul de hârtii. Motivul dizolvării saborului este cel amintit de Polonyi. El ține întreaga afacerea de o demonstrație agitatorică a opoziției, iar nu ca un manifest al întregului popor croat. Memorandumul și-l va câștiga și va raporta apoi camerei.

Parlamentul a luat la cunoștință răspunsul prim-ministrului.

*

Agravarea morbului lui Aehrenthal. „Neues Wiener Journal“ aduce știrea, că vineri seara târziu contele Aehrenthal a avut un atac de

ăbire a inimei. Starea i-s'a agravat de așa, încât mptoamele erau foarte îngrijorătoare și an fost de psă a aduce în grabă un medic. Spre dimineață, zice, s'au observat o mică ameliorare.

*

Pentru votul universal. În ziua de 11 februarie partidul social-democrat, justhist și Liga pentru votul universal vor ține în Budapesta o mare adunare populară pentru votul universal, egal și secret. Această adunare se prevede a fi o puternică demonstrație contra guvernului care întârzie să aducă la ordinea zilei reforma electorală.

*

Consiliul generalilor. Din Viena și-se comunică: Consiliul din ast an al generalilor a fost convocat pentru azi, 5 februarie, la Schönbrunn. La deschiderea consiliului va fi prezent și M. Sa monarhul, dar desbaterile vor fi conduse de către A. Sa arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand. La acest consiliu va lua parte și baronul Géza Fejérvári.

*

Deputații croați în Budapesta. În 7 febr. va avea loc o conferință a deputaților croați sub președinția contelui Teodor Pejacevich. La conferința aceasta va lua parte și banul croat Cuvaj.

*

Primul ministru în Viena. Sâmbătă noaptea primul ministru contele Khuen Héderváry a sosit în Viena. Ieri, duminică primul ministru s'a prezentat în audiență la M. Sa monarhul raportând M. Sale despre tratativele urmate cu șefii opoziției ungurești. Primul ministru a mai avut convorbire cu ministrul de război Aussenberg și primul ministru austriac contele Stürgkh.

*

Ministrul Hazai la Viena. Ministrul de onvezi Hazai a fost primit de împăratul sâmbătă la 10 ore a. m. în audiență. Aceasta a durat o oră. După audiență s'a dus în ministerul de onvezi al Austriei, unde a avut o convorbire cu generalul de infanterie de Georgi. La 12 ore s'a reîntors în ministeriul ungar.

După cum se vestește în cercurile informate petrecerea ministrului în Viena este în strânsă legătură cu negocierile prim-ministrului ungar asupra modificărilor pretinse de partidul kossuthist cu privire la proiectele militare. Îndeosebi se pretinde modificarea legii din 1888 despre chemarea extraordinară a rezerviștilor la deprinderea de arme.

*

Urmasul contelui Aehrenthal. Din cercurile conducătoare a germanilor liberali și-se comunică ziarului „Deutschnationalen Korrespondenz“: ca urmaș al contelui Aehrenthal se vorbește de ministrul comun al finanțelor baronul Burian și contele Thurn-Balsassina, care de prezent este ambasador în Petersburg. Ambasadorii din Constantinopole și Roma, cari sunt luați în combinație mai ca seamă de foile ungurești nu se pot lua în considerare, fiind posturile aceste foarte greu de supliniți prin alții. La caz, dacă va fi denumit baronul Burian atunci portofoliul ministeriului de finanțe, se zice, că-l va ocupa prințul de Hohenlohe, guvernatorul de acum din Triest.

În atențiunea preoților și învățătorilor. Fiind încă de împărțit vre-o 300 din abonamentele darului nostru de anul nou pentru „Poporul Român“ rugăm stăruitor pe d-nii preoți și învățători din ținuturile Maramureș, Bihor, Săcuimea și Sătmarul să binevoiască a ne trimite adrese de ale sătenilor doritori de citit românesc și lipsit de mijloace.

În primul rând dorim să se aibă în vedere satele bântuite de maghiarizare și lipsite de școală românească. *Nădăduim, că apelul nostru va fi ascultat și că intelectualii satelor noastre amenințate de întuneric și maghiarizare ne vor da adrese de ale celor îndreptății a se împărțiși din darul „Poporul Român“.*

Moralitatea celor cari scriu în presă

Curioase teorii am ajuns să vedem susținându-se cu privire la moralitatea acelor cari țin un condei în presa noastră! Ci-că dintre aceștia ar putea să facă parte și unii ca aceia cari au comis, odinioară, „greșeli inerente firii omenești“, dar pe urmă s'ar fi reabilitat „prin muncă îndelungată“ și, firește, „cinstită“...

Că ar fi o greșală „inerentă firii omenești“ faptul de a-ți însuși avut străin, — a susține așa ceva, este de sigur o insultă adusă chiar acelei firii... Nu; firea omenească nu are asemenea greșeli „inerente“; — slăbiciunile ei, mai mult sau mai puțin scuzabile, pot să fie de altă natură, — nu însă de natura unui fapt echivalent cu acela de a confunda buzunarul altuia cu al tău propriu...

Ispășire, iertare, — să zicem chiar reabilitare, — da, se poate. Însă în ce sens? În sensul că acela care o comis odată o faptă rea, imorală, pedepsită de legi și de judecata obștească, poate, după ce și-a făcut pedeapsa rostită „asupra lui, să caute a-și reface o viață cinstită, o existență, de aci înainte, onorabilă... Este totuș și trebuie să fie o excepție: Este aceea că un astfel de om nu va mai putea niciodată să facă, el însuș, pe censorul moralității altora...

Niciodată... Este de sigur un cuvânt, în unele privințe dezolator... Dar, în cazul acesta, este și trebuie să fie cu desăvârșire inexorabil.

Societatea omenească nu poate să fie atât de crudă, încât pe un om care a greșit odată, dar și-a recunoscut și și-a ispășit greșala, să-l mai urmărească și după aceasta, măcar că el ar da dovezi de îndreptare, de hotărâre d'a nu mai părăsi căile cinstei și ale corectitudinii... Ba trebuie, și aceasta vedem că e tendința preututindenea, să înlesnească chiar, după putință, delicvenților pocăiți, liberați din închisori, traiul cinstit în viitor. Căci nu răsunarea, ci îndreptarea o urmărește codul penal, — și chiar când pedeapsa este fără întoarcere, tot îndreptarea o urmărește, îndreptarea altora, prin exemplu.

Va să zică: un om care a comis greșeli, neinerente firii omenești, care pentru acestea a fost condamnat la închisoare, care și-a făcut pedeapsa, a stat în temniță, — n'are să mai fie și după aceasta gonit și hărțuit în societatea omenească, ci mai de grabă are să i-se înlesnească un traiu, modest și liniștit, prin care să poată redeveni, cât de cât, folositor, sau cel puțin nestricător, acelei societăți.

Hei, dar când un astfel de om nu se mulțumește cu atâta, ci îl vezi dintr'o dată ridicându-se și erijindu-se, el, în censor de moralitate, în „selecționator de valori morale“, — nu ești oare atuncea îndreptățit să te revolți, — nu ești oare îndreptățit să protestezi contra unei asemenea anomalii, contra unei asemenea exercitări de... incompetență?

Apoi, omul e liber să-și aleagă meseria, sau cariera, — fie că iese dintr'o școală, fie chiar că iese dintr'o închisoare. Decât că dacă și-o alege cu nepotriveală, — are să poarte consecințele, ce nu vor putea să fie decât triste pentru dânsul.

Pentru cariera politică în genere, pentru cariera ziaristică în deosebi, se cere, între altele și: *un trecut nepătat.* Este o condiție *sine qua non*, întru cât, firește, e vorba de ziaristica cea care pretinde să joace un rol politic serios, vrednic de acest nume, iar nu de cine știe ce presă-revolver.

Aci, înzadar vom veni cu expiări și cu reabilitări. Un falit se poate reabilita, și poate să-și reia negoțul; un fost pușcăriaș, poate să s'apuce de orice meserie; — niciodată însă de un apostolat, — și gazetăria este, și trebuie să fie, un apostolat.

Degeaba vor interveni aci ori ce argumentări, — și ori ce lamentațiuni: Publicul știe una și bună, — el știe că cel ce a stat în temniță pentru fapte infamante, nu poate fi chemat niciodată la un post ca acela de redactor la o gazetă, — iar gazeta care totuș crede că poate fi chestie de... umanitarism ca să angajeze astfel de forțe, aceea gazetă are să sufere de urmările nepotrivirii punctului ei de vedere cu acela al marelui și neînduplecatului public.

Ce să-i faci? Așa sunt aceste lucruri, în ordinea socială. Sunt unele greșeli pe cari, într'un fel oare-care, trebuie să le ispășești — toată viața. Nu într'un fel prea greu, — căci Dumnezeu! — nu este pe lumea aceasta numai cariera politică și gazetărească, — nu sunt numai posturi de censori ai trebilor obștești și de selecționatori de valori morale... Mai sunt o mulțime de îndeletniciri oneste cari „și pot hrăni omul lor“, — sunt atâtea meșteșuguri, nu prea greu de învățat, — sunt slujbe utile, deși modeste, în cari un om cu trecutul cam turbure nu riscă să i-se reamintească fapte în stare, o înțelegem, de a-l scoate din sărite.

Rămân, unele îndeletniciri, pentru totdeauna interzise, unor oameni. Lucrul cel mai cuminte pe care-l au de făcut aceștia, este să se resemneze; — căci nu e numai durerea și năcazul lor pe lumea aceasta... Mai sunt și altele, poate mult mai mari, cu un suflu poate mult mai tragic, — și totuși ele nu strigă cu atâta înviesunare zadarnică...

Greșala din tinerețe, mai la urmă, firește că n'are să fie ireparabilă. Dar este greșala ceastalaltă: ca să-ți inchipui că, printr'ansa, ai dobândit o competență anume, de a rosti judecăți asupra altora... Aceasta e o greșală nouă, care cere o nouă osândă, și o nouă ispășire...

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul popular al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmarul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să împlinescă aceea ce pot din nădejdiile noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mănuitoare. În acest pământ și în

asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 884 abonamente, 3523 cor.

Au mai dăruit următorii:

214. Căpitan Aurel Păcală, Rogatica (Bosnia) 3 ab. jum. an 6 cor.

215. Dr. Cornel Crăciunescu, adv. 5 abon. 20 cor.

216. Dr. Aurel Moldovan, medic, Viena 5 ab. 20 cor.

217. Dr. Ioan Moldovan, Viena 3 ab. 12 cor.

218. Dr. Eugăn Rusu, Viena 2 ab. 8 cor.

219. „Furnica“, institut de credit și economii în Făgăraș 10 ab. 40 cor.

220. Artur Anderco, preot în Cuhe (Maramurăș) 2 ab. 8 cor.

Total: 914 abonamente, 3637 cor.

Senzaționale conciliabile între împăratul și cancelarul Germaniei. In cercurile politice din Berlin, provoacă mare senzație faptul că împăratul Wilhelm vizitează de vre-o săptămână, zilnic, la biroul său din minister, pe cancelarul imperiului, d. de Bethmann-Hollweg, cu care are conferințe îndelungate.

Cercurile politice cred că e vorba, ca Germania, menținând tripla alianță, să se apropie totuși și de Rusia, și că împăratul discută acum cu cancelarul situația, care s'ar crea prin această apropiere și atitudinea Germaniei față de celelalte puteri ale triplei.

Festivități franco-engleze. Ziarul „Daily Mail“ din Londra anunță din Paris, că guvernul francez are intențiunea să invite pe Anglia să trimită o escadră engleză la festivitățile, cari vor avea loc cu prilejul desvălirii monumentelor reginei Victoria la Nizza și a regelui Eduard al VII la Cannes.

O nouă enciclopedie papală în perspectivă. Revista „Das XX Jahrhundert“ din Berlin, organul partidului reformist catolic publică amănunte interesante asupra iminentei enciclice a Vaticanului.

Papa plănuiește stabilirea sărbătorilor paștelor la o dată fixă. Afară de asta mai este vorba de a se lua noi hotărâri cu privire la moravurile și felul de viață ale clerului. Revista scrie: „Dacă Papa va reuși să-și realizeze dorința lui cu privire la acest punct, enciclica așteptată va fi una din cele mai importante din câte au fost emise în timpul de față. Așa de pildă enciclica se va referi la observarea severă prescripțiilor privitoare la vestimintele preoțești; apoi la interdicția frecventării cârciumelor de către preoți, o idee favorită a Papei; apoi la dispoziția relativă la conlocuirea tuturor preoților dintr'o localitate și excluderea femeilor din gospodăria lor“.

Intrevederea dintre exregele Manuel și Miguel de Braganza. Cu privire la știrile din Paris privitoare la întrevederea dintre exregele Manuel și pretendentul Miguel de Braganza, Agenția Reuter află, că fostul rege Manuel s'a dus la 30 ianuarie la Douvres spre a întâlni pe vărul său și că acesta în mod spontan a oferit lui Manuel să-l ajute în orice mod în silințele sale de a-și recăpăta puterea.

Inlocuirea ambasadorului german din Londra. „Evening Standard“ din Londra menține, — cu toate desmințirile din Berlin — știrea că ambasadorul german la Londra, contele Wolff-Metternich, va părăsi în curând postul său.

După acest ziar, succesorul acestuia va fi sau principele Henric de Prusia sau actualul secretar de stat Kiderlen-Waechter.

Abdicarea dinastiei Mandsu. „Daily Telegraph“ primește știrea scurtă din Peking: Decretul de abdicare al dinastiei Mandsu a fost scris în 2 l. c.

Din Hankan se anunță: negocierile dintre vice-prezidentul republicii și reprezentantul vice-regelui au avut ca rezultat, că vice-regele și-a rechemat trupele la Peking și a abzis de a mai lupta contra revoluționarilor.

Greva generală din Portugalia

Lisabona. Circulațiunea pe stradă este foarte restrânsă. Gazometrul și stațiunea de energie electrică sunt păzite militarmente. Cea mai mare parte din prăvălii sunt închise de cu seara. Teatrele sunt închise. Pe străzi circulă patrula.

Lisabona. Prăvăliile au fost deschise însă transacțiunile sunt nule. Câteva tramvaie au fost atacate de câtră manifestanți; conductorii au trebuit să se apere cu focuri de revolver. Pichete de cavalerie protejază unele trenuri cari circulă.

Lisabona. Greva a izbucnit la Coimbra. Cea mai mare parte dintre lucrători lucrează. Nu se semnalează incidente grave.

Bombe aruncate contra tramvaiului.

Lisabona. Azi, greviștii au împiedicat, prin aruncare de bombe cursele tramvaielor electrice.

Un conductor de tramvai fu grav rănit. Trenurile fură deasemenea amenințate astfel încât a trebuit să se facă apel la trupe pentru protejarea acestora. Ziarele „Secolo“ și „Capital“ au fost interzise. Stabilimentele fabricilor sunt închise și păzite de trupe.

Greviștii vor continua greva cât timp guvernul nu le va împlini cererile.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Scrisoare din Cernăuți

Un protest al studenției bucovinene. — Pălmășul Bucovinei colaborator la gazetă.

„De mortuis nihil, nisi bene“, zice un proverb latinesc. Aceste cuvinte pot fi ținute în samă numai de oameni intelectuali, cari nu vor să profaneze în modul cel mai trivial numele cutărui venerabil bătrân, decedat după ce și-a împlinit cu conștiință curată datoria sa. Astfel a apărut în organul germanilor-naționali, „Bukowiner Post“, care mai sta și în serviciul șefului rutenilor, renegatului Wassilko un pamflet nemaipomenit la adresa arhimandritului mitrofor dr. Calinescu. O sumedenie de învinuiri nemotivate bărbatului pe care-l primise cu câteva zile înainte pământul în sânul său rece, spre a-l scuti de obrăznicile străinilor. Scribul nerușinat al acestui articol obraznic nu s'a sfiit, să însire la minciuni și născociri intenționate, prin cari să-și bată joc de neamul nostru și de conducătorii noștri.

Acest procedeu infam a revoltat și indignat în primul rând studenția română, care s'a adunat cu două zile în urmă după apariția aceluia pamflet și a protestat cu energia juneții sale. În rezoluțiunile luate, studenția respinge cu indignare atacurile venetice asupra bisericii noastre românești. Face apoi apel la toți românii, cu inimă românească să aperse caracterul românesc al bisericii din Bucovina. Din partea sa va face orice demers, după cum se și exprimă.

„In fine studenția română își exprimă încrederea sa realizată față de Ex. Sa I. P. S. Mitropolit, căruia i-se închină cu respect asigurându-l de sprijinul modest al tinerimei studioase“.

Fapta aceasta a studenției merită toată lauda. Până ce se vor scrie rectificări prin ziare și se vor începe polemici, tinerimea studioasă și-a spus cuvântul, destul de decisiv în privința asta. Ce va să însemna un protest al studenției știu toți.

Ce ziceți d-lor dela „Viața Nouă“? Are sau nu studenția noastră în chestiile naționale un rol însemnat? Pe când acești copii ai nimănu sau adunat cu entuziasmul, ce li-l dă tinerețea și au protestat contra îndrăznelii străinilor, d-voastră n'ati scris nici un șir la ziar, cu toate că ați fi avut destul timp pentru acest lucru. Înainte de a învinui studenția noastră, întrebați-vă dacă a făcut ceva sau n'a făcut până acu nimica în folosul neamului.

Să știți, că am făcut progrese enorme în Bucovina. Că scriu profesorii universitari, secundari, judecători, preoți și învățători ba chiar nu e mirare, dar la noi au ajuns chiar și palimari celebri. Deci înzând și ei turburările bisericesti din regat s'au înrolat în lupta pentru apărarea unor dogme și canoane. Fiind invitați de bărbați însemnați să colaboreze la ziarul lor, și să-și spună părerea n'au putut refuza din cauza politeței. Pără să mai stea mult pe gânduri au și luat bieții pălmari după toacă condeiu în mână (împrumutat desigur dela preotul) și și-au așternut cu gândul la partea ce li se cuvine după cutare mort, pe hârtie părerile lor în chestia bisericască. Au scris și trimis pe adresa „României Creștine“ ideile lor. Și n'au greșit, căci li s'a făcut imediat loc în coloanele acestui ziar. E și pălmășul un colaborator și laudele directorului de ziar, îl fac să se umfle în pene.

Ne temem, însă că se vor învăța cu nărav pălmării și într'o zi ne om trezi că cutare pălmăș în loc să aprindă lumânările în biserică, va intra în altar și și-a arunca pe sine odăjdiiile sfinte, ținând locul preotului său. Faptul ne bucură! Pălmășilor țineți-vă zdravăn, să nu ne faceți de rușine.

Coresp.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central“ condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase iretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK

h o t e l i e r.

Se face lumină

Rezoluție

luată în întrunirea preoților gr. or. români din tractul Orăștiei la 19 ianuarie v. 1912

In ziarele noastre de până acum am fost obicinuiți a ceti preamărirea bărbaților fruntași, cari își expuneau averea și adeseori chiar viața pentru binele și fericirea neamului nostru.

Ziarele noastre până acum ne procurau cea mai aleasă hrană spirituală, îndemnându-ne a ne iubi limba, legea și neamul.

S'a împlinit însă un an de zile, de când avem nefericirea de a azista la cel mai urât spectacol.

S'a împlinit anul de când o grupă de bărbați — incontestabil inteligenți — și-au luat asupra-le sarcina de a ucide moralcește, prin cele mai regretabile mijloace pe fruntașii neamului nostru, pe cari mai înainte ei înșiși îi preamăreau.

De un an întreg suntem condamnați a ceti în unele ziare ale noastre cele mai scârboase hule și batjocuri la adresa unor bărbați aleși ai noștri.

In fața acestui puvoi de batjocuri, noi cititorii am rămas buimăciți, temându-ne că ni-s'a apropiat sfârșitul.

Oamenii, pe cari noi eram obicinuiți a-i socoti de cei mai aleși, cei mai cinstiți fi ai poporului nostru, sunt prezentați în cele mai negre colori.

Bărbați, cari și-au sacrificat averea și sănătatea și și-au expus de multe ori viața pentru binele și înaintarea poporului nostru, sunt insultați și ridiculizați neconținut.

Ori astfel știm noi românii să răsplătim faptele bune ale aleșilor noștri?

Nu!!

Noi preoții nu ne identificăm cu bârfitorii fruntașilor noștri.

Socotim, că un ziar nu e proprietatea cutărui redactor responsabil sau iresponsabil, ci este proprietatea cetitorilor și susținătorilor lui, și în spiritul acestora trebuie să se redacteze.

Noi preoții formăm majoritatea susținătorilor și cetitorilor de ziare.

Ne-am face și noi părtași la toate păcatele, de cari sufăr unele ziare ale noastre de un an încoace, dacă și mai departe am tăcea și nu ne-am spune și noi cuvântul nostru:

„Vrem pace!”

„Vrem să înceteze odată acest război ucigător de frați!”

Pretindem, să nu se mai terfelească numele bun al fruntașilor noștri în ziarele, cari ni se trimit acasă. Pretindem, să nu se mai încerce nimeni a sădi dubietate în sufletele noastre față de bărbații aleși ai neamului nostru.

Pretindem, ca ziarele noastre să revină iarș la vechea lor chemare de a propaga numai ce este bun, nobil și frumos.

Să piară discordia dintre frați.

Numai suferim să ne între în casă un ziar — oricare ar fi — care are tendința de a ne desmembra.

Apelăm la toți colegii noștri, preoți români să-și exprime în public regretul și scârba față de goana nemotivată pornită în contra fruntașilor noștri.

Căci pururea adevărată e zisa scripturii: „Bate-voi păstorul și se vor risipi oile.”

Octavian Bude m. p.
Vasile Necea m. p.
Adam Basarab m. p.
Ioan Pascu m. p.
Adam Teodor m. p.
E. Popovici m. p.
Zaharie Tilicea m. p.
Vasilii Botean m. p.
Ioan Olar m. p.

Ioan Cotruș m. p.
Dionisiu Bobei m. p.
Traian Mihăilă m. p.
Andrei Truca m. p.
Iosif Dumitru m. p.
Nicolau Andrei m. p.
Ioan Romoșan m. p.
Ioan Trifon m. p.

Memorandul croaților

In luna trecută a avut loc în Zagreb marea adunare a comitetului național croat, monstra conferință trialistă a partidului autonom, la care au luat parte reprezentanții tuturor provinciilor croate din Austria și Ungaria.

Desbaterile acestei mari adunări referitoare la înființarea trialismului și toate hotărârile aduse în chestia înființării statului croat precum și alte hotărâri, au fost și sunt ținute în cel mai mare secret.

S'a cetit, iar adunarea a primit în unanimitate următorul memorandum, care a fost trimis în două exemplare și anume, M. Sale monarhului și A. Sale moștenitorului tronului.

Iată textul acestui memorandum de mare importanță:

Majestate! Gloriosule rege al Croației! Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin lucrarea înțeleaptă a Majestății Tale azi întreg poporul croat și toate țările lui sunt unite sub sceptrul Majestății Voastre. Insa acest popor croat unit și statul croat unitar de odinioară politicește prin dispozitii măiestrite de drept public este împărțit în teritorii administrative nenaturale. Din cauza aceasta deoparte poporul croat este împiedecat să-și poată ridica cuvântul în mod unitar, dealtă parte nici Majestatea Voastră nu se găsește în situația aceea, că printr-o reprezentanță constituțională potrivită să vă puteți informa despre aspirațiunile unanime ale întreg poporului. In lipsa unei astfel de reprezentanță constituțională noi, deputații constituționali ai întreg poporului croat din toate țările croate ne-am adunat în Zagreb, capitala regatului croat, ca să discutăm despre suferințele și binele poporului nostru. Pe această cale cu cea mai mare supunere și credință față de înalta persoană a Majestății Voastre și față de înalta dinastie, Vă prezintăm umilita noastră rugare.

Majestate! Când după lupta dela Mohács, (1526) regatul croat și-a pierdut pe regele și dinastia, toate puterile mari și statele vecine de atunci, cari nizuiau să câștige coroana regatului croat, au recunoscut autonomia și independența acestui stat suveran atât de către Ungaria, cât și de către oricare altă putere. Tot așa a făcut-o aceasta și puternicul imperiu otoman, care pe atunci era guvernat de către marele Soliman, cel mai puternic domnitor al dinastiei otomane, tot așa și republica Venetia, și glorioasa dinastie de Habsburg ba au recunoscut-o aceasta și ungurii, în frunte cu pretendentul lor la tron, Ioan Zápolya.

La 1 ianuarie 1527 prin voia lui Dumnezeu și prin voia suverană a poporului croat, saborul din Cetinje prin alegere a ridicat pe tronul regatului croat pe glorioasa dinastie de Habsburg.

Prin faptul acesta poporul și patria noastră a intrat ca un stat suveran și autonom în legătura monarhiei Habsburgilor.

Cu acest prilej festiv, nou alesul rege Ferdinand I și glorioasa dinastie s'au obligat să țină și să păzească toate drepturile și libertățile de stat ale regatului croat, pe cari acesta le avusese sub regii indigeni ai regatului și mai târziu, până inclusive la alegerea din Cetinje.

Poporul croat prin sancțiunea pragmatică din 1712 a investit cu drepturile și prerogativele regale pe cea parte femeiască a glorioasei case de Habsburg, care pe atunci poseda Stiria, Carintia și Craina.

Actul acesta a întărit din nou independența,

autonomia și integritatea legală a statului croat, așa, că toți regii de mai târziu din casa de Habsburg, conform jurământului și juruinței lor și a înaintașilor lor glorioși, au împlinit cererea savorului în chestia unificării, aceasta a ordonat-o M. Voastră în anul 1861, când prin cea mai înaltă hotărâre a M. Voastre a-ți ordonat, că reprezentanții legali ai poporului să înceapă acțiunea de unificare a tuturor țărilor croate sub sceptrul M. Voastre.

Ordonanța aceasta a M. Voastre nu este executată nici astăzi, iar regatul croat și azi e încă tot desfăcut, supus diferitelor guverne, așa, că din autonomia de stat a regatului croat azi abia numai în Croația și Slavonia mai există o slabă speranță, deoarece nici în această parte a imperiului de odinioară nu se mai găsește garanțiile de autonomie și independență a unei vieți de stat.

Această situație nenaturală și ilegală a fost creiată în regatul croat și în celelalte țări croate prin împrejurarea, că reprezentanții rangurilor din 1790 în scopul apărării constituției și de teama exagerată și prematură a centralizației și germanizării, în privința unor chestii de stat au făcut o strânsă alianță cu Ungaria. Iar aceasta s'a făcut numai în mod provizoriu și deci cu aceea condițiune expresă și cuprinsă în lege, că această comunitate transitorie cu Ungaria va dura numai până când „acele părți ale regatului croat, cari se află sub stăpânirea turcească și venețiană, vor fi recucerite și până când vor fi la olaltă atâtea comitate, încât croații să-și poată păstra egemonia politică”.

Majestate!

Această condiție a înaintașilor noștri, care condiție va avea ca urmare desfacerea legală a comunității cu regatul ungar, tot astfel și provocarea amintită a M. Voastre din 1861, pentru unificarea regatului croat: azi poate fi rezolvită și aceasta nu mai poate fi împiedecată așa ușor prin excepții acceptabile. Fiindcă mulțumită nizuinței M. Voastre, după timp îndelungat și după multe zbuclumări toate țările regatului croat au ajuns sub gloriosul sceptru și sub stăpânirea dinastiei de Habsburg.

Prin formarea unui singur stat unitar și autonom în cadrele monarhiei habsburgice a tuturor țărilor croate, s'ar satisface unei lipse vitale a poporului croat iar în partea nordică a monarhiei s'ar ridica razimul cel mai sigur al puterii, strălucirii și al gloriei tronului.

Poporul croat, a cărui credință proverbială și a cărui eroism din trecut dovedit întru apărarea tronului, M. Voastră totdeauna a-ți lăudat-o, și el și în viitor este gata să-și jertfească sângele, puterea, averea și toate bunurile lui, pentru că în apărarea individualității naționale și de stat, să devină arma cea mai puternică și mai credincioasă a monarhiei și tronului țării lui unite.

Împărțit în diferite teritorii administrative, economicește poporul tot mai mult se ruinează și e natural, că și dacă ar voi, el nu s'ar putea înarma în momentul primejdiei așa, cum i s'ar pretinde lui aceasta în urma forței lui numerice și în urma eroismului dovedit în trecut. Și dacă va mai dura situația aceasta în care se găsește azi poporul croat, de bună seamă el va fi împins în desperare.

Nu există în viața națională nici un teren nici în complex și nici în singuraticile țări croate, în care să se găsească garanțiile de progres ale poporului croat, cari însă i-le asigură lui autonomia și multele tratate făcute cu glorioșii lui domnitori.

In cea din urmă sută de ani nu s'a încheiat un singur tratat comercial, care să nu fi jignit interesele croate. Monarhia nu a avut nici odată o politică de comunicație, care să nu fi fost îndreptată direct în contra nimicirii bunăstării poporului croat. Economicește și în privința financiară poporul croat este exploatat și afară de aceasta el mai e și batjocorit, că vegetează din mila străinilor și că această milă îl mai susține.

Majestate!

Nici într'un stat cultural nu se poate găsi un exemplu, că în calea unui popor susținător de stat și credincios să se pună atâtea piedeci măiestrite, inventate și nenaturale, ca și poporului croat. E întradevăr de necrezut, că un razim al tronului, un apărător vecinic credincios și desinteresat al statului să fie atât de sistematic slăbit și nimicuit, cum o fac aceasta diferitele guverne cu poporul croat, ca și cum unica și cea mai supremă datorie a acestor guverne ar fi, că în privința economică și culturală ele să nimicească poporul croat și să-l despoaie de naționalitatea lui.

In acești 43 de ani ai sistemului pactelor Croația și Slavonia a fost expusă încercării, persecuției și corupției, numai pentru ca în alegeri să poată fi falsificată și înăbușită voința adevărată a poporului croat; poporul croat a fost expus desnaționalizării forțate, pentru că să i-se omoare conștiința și viața națională.

Prin tratate financiare în decursul acestor 43 de ani puterea economică a Croației și Slavoniei a fost secată prin multele datorii de stat, cari au servit exclusiv interesele Ungariei.

(Va urma.)

Adunarea generală a inst. de credit și economii „Timișiana” din Timișoara

Institutul „Timișiana”, care din an în an tot mai pronunțat merge spre ținta înființării sale, adică spre transformarea în spre bine a întregii noastre vieți economice din Banatul-Timișan, în 31 ian. și-a ținut adunarea generală din acest an. Mulțimea acționarilor prezenți au dovedit, că știu aprecia după merit hărnicia conducătorilor acestui factor important și, că poartă un deosebit interes față de institut. Cinste și mulțumită trebuie să aducem conducătorilor Timișenei și în deosebi directorului executiv, d-lui Romulus Cărăbașiu, care cu cunoscut-ai pricepere și personalitate a ridicat institutul la rangul prim, care azi este recunoscut de toată lumea financiară de unul din cele mai solide institut de ale noastre, iar pe piața Timișoarei s'a eluat o poziție de frunte cu rol conducător.

La adunare au luat parte domnii: Petru Ionașiu, Romulus Cărăbașiu, dr. Aurel Cosma, Ioan Pepa, dr. Gheorghe Adam, dr. Cornel Crăciunescu, Dimitrie Buihaș, Gh-eorghe Breban, dr. Traian Șincăi, Vichentie Petrovici, dr. Ioan Damian, dr. Iuliu Coste, Constantin Diminescu, Simion Faur, Ioan Bandu, Constantin Pepa, dr. Valer Mezin, Constantin Țăran, Alexandru Popescu, dr. Nestor Oprean, Traian Lungu, Nicolae Groza, Moise Doboșan, dr. Lucian Georgevici, Constantin Jurma, Petru Olariu, Ioan Lințu, Pavel Fumor, Vasilie Terebenți, Nicolae Giulan și Tullius Seiman.

Despre decursul adunării primim următorul raport:

Președintele adunării d. Petru Ionașiu, după ce scuză absența președintelui institutului a d-lui Anton Mocsonyi de Foen, constată prezența a 32 de acționari, cu 2033 acții și 514 voturi, denu-meste de notari pe funcționarii Liviu Magdu și Ioan Popa iar bărbați de încredere pe d-nii dr. Iuliu Coste și dr. Valer Mezin și ordonează citirea raportului direcțiunii și a comitetului de reviziune dupăcum urmează:

Anul al 27-lea din viața institutului nostru putem zice, că a fost destul de satisfăcător și dacă situațiunea financiară mai ales în al II-lea semestru a fost nefavorabilă.

Toate pozițiile din bilanț au crescut esențial și așa cu plăcere putem să constatăm, că activul institutului în anul ultim a crescut cu suma considerabilă de peste 2 mil. și jum.

În anul expirat, institutul nostru a suferit o pierdere ireparabilă prin moartea membrului său, președintele direcțiunii și mult regretatului maior în penziune Ioan Teodorovici, care după o boală scurtă a răposat în domnul.

Față de decedatul, direcțiunea și-a manifestat în mod convenit sentimentele de pietate, depunând pe sicriul decedatului o cunună în numele institutului. Credem, că se cuvine ca și on. adunare generală să deie expresiune condolenței sale prin ridicare.

Din cauza acestei întâmplări, direcțiunea pe baza §-ului 24 din statutele societății a întregit locul vacant în direcțiunea institutului, — până la adunarea generală — prin d. dr. George Adam avocat în Timișoara.

Renunțând de bunăvoie domnul Alexandru Crăciunescu fost membru în direcțiune dela postul său; direcțiunea tot pe baza paragrafului mai sus amintit a împlinit locul vacant tot până la adunarea generală, prin domnul dr. Cornel Crăciunescu avocat în Timișoara.

Domnul Alexandru Crăciunescu a servit interesele institutului, ca membru în direcțiune dela

înființarea acestuia, și când facem cu plăcere aceasta constatare, propunem, ca on. adunare generală să-și deie expresiune prin mulțumită protocolară pentru bunele servicii prestate de domnul Alexandru Crăciunescu.

Pe temeul vechimei, expiră și mandatul membrului din direcțiune Petru Ionaș; on. adunare generală va avea să îndeplinească în direcțiune 3 locuri vacante și anume a defunctului Ioan Teodorovici pe restul periodului până la anul 1914 a domnului Alexandru Crăciunescu până la anul 1916, iar a domnului Petru Ionaș, pe un period întreg de 6 ani.

Luând institutul nostru în timpul din urmă o dezvoltare mai mare, direcțiunea se simte îndemnată a propune on. adunări generale urcarea capitalului social cu suma de 800.000 cor. — la 2 milioane coroane, având drept acționarii vechi a opta pentru fiecare 3 acții vechi câte două acții noi, cu prețul de 230 coroane; acțiunile neoptate pe baza dreptului de opțiune să se împartă iarăși între acționarii vechi, cu prețul de 250 coroane, iar acțiunile rămase peste tot neoptate să se poată vinde și neacționarilor însă numai cu prețul de 300 cor. per bucată.

Din prețul acțiunilor din emisiunea nouă suma peste 200 coroane cade în favorul fondului general de rezervă.

În urma urcării capitalului social și în urma sporirii filialei noastre, înmulțându-se agendele comitetului de reviziune, direcțiunea face propunerea, că on. adunare generală să decidă sporirea numărului membrilor comitetului de reviziune dela 4 la 5 și totodată să îndeplinească postul creat din nou.

Urcările esențiale față de anul 1910 au fost: la activul institutului cu cor. 2¹/₂ milioane; la escont de cambii cu cor. 1.3332.369⁵/₁; la împrumut ipotecar cu cor. 858.353⁴/₃; la depuneri cu cor. 546.214⁰/₁, iar revertimentul anual a trecut peste suma de 135 milioane.

După toate acestea și în perfectă înțelegere cu comitetul de reviziune, Vă propunem și rugăm să primiți următoarea distribuție a profitului curat din anul 1911:

Din profitul de	Cor. 200.102 ⁷ / ₃
după detragerea profitului transpus de	Cor. 5.514 ⁰ / ₇
	Cor. 194.588 ⁶ / ₆
I. Se dau 5% dividendă acționarilor după acțiunile solvite cu 31/XII 1910	
	Cor. 55.990 [—]
	Cor. 138.598 ⁶ / ₆

II. Se împarte:	
1. 15% fondului general de rezervă	Cor. 20.789 ⁸ / ₀
2. 8% tantiemă direcțiunii	Cor. 11.087 ⁸ / ₉
3. 3% tantiemă directorului executiv	Cor. 4.157 ⁹ / ₆
4. 3% tantiemă comitetului de reviziune	Cor. 4.157 ⁹ / ₆
5. 4% tantiemă funcționarilor	Cor. 5.543 ⁹ / ₅
	Cor. 45.737 ⁵ / ₆
	Cor. 92.861 ¹ / ₀
cătră care adăugăm profitul transpus de	Cor. 5.514 ⁰ / ₇
	Cor. 98.375 ¹ / ₇

III. Se împarte:	
1. 3% supradividendă	Cor. 33.594 [—]
2. Supradotarea fondului de rezervă	Cor. 29.210 ² / ₀
3. Fondului special de rezervă	Cor. 5.000 [—]
4. Fondului de penziune	Cor. 15.000 [—]
5. Pentru scopuri filantropice la dispozițiunea direcțiunii	Cor. 4.000 [—]
6. Funcțion. fără drept de tantiemă	Cor. 3.693 ¹ / ₇
	Cor. 90.497 ³ / ₇
IV. Se transpune în contul venitului 1912	
	Cor. 7.877 ⁸ / ₀

Dotarea fondurilor face Cor. 70.000[—]

În fine rugăm On. adunare generală să binevoiască:

1. A aproba raportul și bilanțul anual despre gestiunea anului 1911.
2. A primi propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea profitului curat.
3. A da direcțiunii și comitetului de reviziune absolutul convenit pe anul 1911.
4. A decide urcarea capitalului social.
5. A modifica statutele institutului.
6. A alege 3 membri în direcțiune.
7. A alege 1 membru în comitetul de revizie.

Întregul raport s'a luat cu vădită satisfacțiune la cunoștință și s'a primit în întregime.

În urma expunerilor bogate ale d-lui director Cărăbașiu, adunarea hotărăște urcarea capitalului de 1,200.000 Cor. la 2,000.000 priu care emisiune,

institutul va dispune de un capital propriu de 2,700.000 Cor.

Purcedându-se la alegeri, în direcțiune se aleg d-nii: Petru Ionașiu, dr. George Adam și dr. Cornel Crăciunescu, iar în comitetul de reviziune d. dr. Valer Mezin.

Răsboiul italo-turc

Un ordin al Portii către
autoritățile din Tripolis.

Constantinopol. — Poarta a invitat autoritățile din Tripolis să facă pregătiri pentru alegerile de Cameră cari vor avea loc în curând.

Luptele din Tobruk și
Benghazi.

Tripolis. — Oficial. Se comunică din Tobruk că azi dimineață un grup arabo-turc a deschis focul asupra fortului. Tunurile italiene au împrăștiat acest grup precum și altele cari trăgeau focuri spre retrășmentele occidentale.

La Benghazi cavaleria italiană explorând sub apărarea artileriei, a avut o întâlnire cu câteva sute de beduini cari au fost respinși cu pierderi,

Convocarea camerel
italiene.

Roma. — Consiliul de miniștri a hotărât să convoace Camera pe ziua de 22 februarie, pentru o sesiune de 6 săptămâni.

Guvernul va da atunci în Cameră imediat lămuriri cu privire la războiu.

Impiedecarea contra-
bandei.

Bizerta. — O escadră de torpiloare se va duce pe coastele de sud ale regenței pentru exerciții de pilotaj. Se crede că prezența ei va preveni în mod folositor orice încercare de contra-bandă.

CURIOSITĂȚI

Reclamă americană.

Două case americane de pălării erau în permanentă stare de concurență. Fiecare dintre ele căutau să impună în felul lor moda pariziană desfăcând articole obținute cu prețuri minimale dela licidării de faliment.

Una dintre ele, casa Wilson mai ales, excela în procurare deasemenea furnituri, pe care apoi le semnala publicului; „Ultima modă pariziană. Modele create special pentru casa Wilson”.

Aceasta supăra mult pe cealaltă casă Hart. În cele din urmă găsind și aceasta casă un stok (mulțime) de pălării înalte de fetru, umplu cu ele o imensă vitrină, punând acest simplu anunț. „Ceeace se poartă la Paris și Londra”.

Succesul a fost fulgerător.

Casa Wilson neavând nici un stok privea cu durere la succesul rivalei sale.

În cele din urmă recurse la o stratagemă: Ea puse câțiva prieteni și amployați să procure dela casa rivală vre-o 50 de pălării pe care le expuse în vitrină cu următorul anunț: „Ultimul gen pentru birjari”.

Eleganții orașului rămaseră trăzniți și casa Hart nu a mai putut să desfaca nici o singură pălărie.

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Litere — Arte — Științe

La Ruginoasa

53 de ani dela unirea principatelor

de dr. Horia Petra-Petrescu

În decursul anului acestuia este proiectată develirea monumentului lui *Cuza-Vodă* în Iași, pe *Piața Unirii*, unde s'a cântat pentru întâia dată, încingându-se o horă monștră, acel

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inima română“.

care ar trebui să mai răsune și astăzi în inimile noastre, în favorul unității noastre culturale.

Am găsit în Iași și în orașele din Moldova, un cult deosebit pentru *Cuza-Vodă*. Un cult, care se poate asemăna cu acela, care-l aduc Germanii de sud, în mare parte, și acuma memoriei lui *Napoleon* primul. Acelaș entuziasm când se amintește numele lui *Cuza*, aceleași laude la adresa mânei lui de fier și aceiași recunoaștere că amândoi au vrut binele populației. Mă gândesc la țarmii Rinului, ținuturi, cărora *Napoleon* le-a dat — după cum se știe, — o constituție foarte liberală, promovându-le interesele.

Și aceiași libertate a avut-o *Cuza*, una din cele mai luminoase figuri din câte am avut noi vreodată, și față de populația, mai cu seamă cea mizeră, din principatele pe cari le-a unit.

N'avem decât să citim „mesagiile, proclamațiile, răspunsurile și scrisorile oficiale ale lui *Cuza-Vodă*“ — au apărut adunate anul trecut în editura „*Neamului românesc*“ din *Vălenii de munte* — ca să simțim lămurit de câtă dragoste, de câtă abnegațiune și de cât idealism sfânt a fost cuprins *Domnitorul* român, care a adus lovitura de stat din 1864 — având înaintea ochilor și atunci binele țării sale, căci altfel nu s'ar fi putut desvolta organizația politică cea nouă, din 1866*). Proclamațiile și mesagiile acestea se citesc cu interes fiindcă au o notă sinceră, care nu se poate denega, fiindcă ne arată preocupățiunile principale ale cărmuirii lui *Cuza-Vodă* spre ameliorarea stării desperate a țărănimii, mănăstirilor a partidelor.

Iată câteva pasagii dintr-o astfel de proclamație frumoasă, care — fie că a scris-o *Kogălniceanu*, marele sfetnic al lui *Cuza*, fie că a scris-o înșuși *Domnitorul* — ne dă o iconă fidelă a simțimentelor, nutrite de amândoi:

„Sătenilor!“ le zice proclamația din 14 August 1864 *) „Claca și toate celelalte legături silite între voi și între stăpânii voștri de moșii sunt desființate prin plata unei drepte despăgubiri. De acum înainte voi nu veți mai fi cu dânsii în alte legături decât în acele ce vor isvorii din interesul și buna primire a unora și a altora...“

„Au nu sunteți voi toți fi ai aceleiași Țării? Au pământul României nu este muma, care vă hrănește pe toți?“

„Stăpâni liberi pe brațele și pe ogoarele voastre, nu uitați mai nainte de toate că sunteți plugari, că sunteți muncitori de pământ. Nu părăsiți această frumoasă meserie, care face bogăția Țării, și dovediți și în România, ca pretutindeni, că munca liberă produce îndoit decât munca silită. Departe de a vă deda trândăviei, sporii încă hărnicia noastră, și ogoarele noastre îndoit să fie mai bine lucrate, căci de acum aceste ogoare sunt averea voastră și moșia copiilor voștri.“

„Ingrijiți-vă asemenea de vetrele satelor noastre, cari de astăzi devin comune neatârinate, și lăcașuri statornice ale voastre, din cari nimeni nu vă mai poate isgoni. Siliiți-vă dar a le îmbunătăți și a le înfrumuseța; faceți-vă case bune și îndestulătoare; încunjurați-le cu grădini și pomi roditori. Inzestrați-vă satele cu așezăminte folositoare vouă și urmașilor voștri. Statorniciți mai ales și pretutindeni școli, unde copiii voștri să dobândească cunoștințele trebuitoare pentru a fi buni plugari și buni cetățeni. Actul din 2 maiu (1864) v'a dat la toți drepturi, învățați dar pe copiii voștri a le pretui și a le bine întrebuința.“

„Și mai presus de toate, fiți și în viitor ceea ce ați fost și până acum, și chiar în timpurile cele mai rele, fiți bărbați de pace și de bună rânduială; aveți încredere în *Domnul* vostru, care vă dorește tot binele; dați, ca și până acum, pilda supunerii către legile Țării, la a căror facere aveți și voi de acum a lua parte; și, în toată întâmplarea, iubiți România, care, de astăzi, este dreaptă pentru toți fiii săi.“

„Și acum, iubiților mei săteni, bucurați-vă și pășiți la muncă de bună voie, care înalță și îmbogățește; și *Domnul* părinților noștri să binecuvinteze sămânța ce veți arunca pe cea întâiu brazdă liberă a ogoarelor voastre“.

Alexandru Ion, Kogălniceanu, N. Crețulescu, N. Bălănescu, General Manu.

Colonelul *Alexandru Cuza*, propus în 1859 de „partida națională independentă“ ca *Domnitor* al Moldovei, în odaia modestă, care se vede și astăzi în „muzeul de istorie naturală,“ din Iași*) — ales mai pe urmă *Domnitor* al Principatelor, a avut de fapt — sentimentele acestea față de iubiții săi săteni. Cuvintele scrise de el n'au isvorât dintr-o tactică machievelică — a adevărit-o *Cuza* cu energia sa și cu perseveranța sa de fier, cari l-au caracterizat până la ultima răsufare.

El, a unit Moldova și Muntenia, el, a pus în proprietatea țărănilor la cale, el, a democratizat viața politică din România, el, a luptat cu succes față de convenția dela Paris, el, a secularizat averile mănăstirești, dând țării înapoi a 7-a parte a teritoriului, el, s'a luptat din răspuneri să ridice țările unite, înființând cele două universități, ridicând instrucția publică, introducând legiuri uniforme, dând directive sănătoase administrației, armatei, lucrărilor publice, cu un cuvânt — în toate ramurile vieții de stat, poate câteodată pripit, dar totdeauna cu dragoste de neam.

Și când te gândești, că omul acesta a fost silit să abdice, după o domnie de 7 ani de zile, când avea 45 de ani, în vârsta bărbăției, el, care s'a ținut de declarația scrisă marilor puteri, după ce a fost ales cu unanimitate de *domn* al Principatelor unite:

„Lipsit de ambiție personală și nedorind alta, decât binele țării mele, așa precum ea îl înțelege și-l cere, nu am trebuință de a declara că voiui fi totdeauna gata a mă întoarce la viața privată...!“

Secretarul republicii florentine, *Macchiavelli* care în „principe“ sfătuia pe „marele“ *Lorenzo de Medici*, ar fi știut da alte sfaturi *domnitorului* român, ca să se mențină la putere cu orice preț:

„Un principe n'are să se teamă dacă se lățește vestea că ar fi crudel, căci va avea supuși ascultători și uniți“. (cap. XVII).

La astfel de sfaturi n'ar fi ascultat *Cuza-Vodă*. Din fiecare rând al proclamațiilor și mesagiilor lui vorbește altă limbă — vorbește dragostea lui — mai cu seamă — față de țărani.

*

Cum să nu-i fi păstrat deci țărani o amintire neștearsă?

Când a împlinit marea reformă, a întreprins *Cuza-Vodă* în Moldova o călătorie, o adevărată călătorie de triumf. Mii de țărani îl așteptau pe la gări și orașe, ca să-l preaslăvească. *Domnitorul* primea semnele acestea vădite de dragostea cu lacrimile în ochi.

La moșia sa, la *Ruginoasa*, s'an adunat, în ziua de 8 septembrie 1864, peste 6000 de țărani, de prin toate județele Moldovei de sus, *Cuza-Vodă* s'a dat jos din apartamentele sale, a vorbit cu ei, le-a strâns mâna, iar sătenii au închinat „*Măriei Sale*“ o pâine mare, purtată de 6 bătrâni, sare, un berbec impodobit cu bendițe în culorile naționale, și o adresă omagială în terminii cei mai devotați și mai sinceri.

Ruginoasa se află în apropierea Iașului, la depărtare de 61 de km. În *Ruginoasa* a fost adus marele *domnitor*, care a murit departe de țara sa, pe țarmul Rinului, în *Heidelberg*, în a. 1873.

*) Citatul e luat după conferința prof. univ. Petre Răscanu în Iași ținută în sala universității.

*) Globurile de elegare se păstrează în muzeul mic al bibliotecii V. A. Urechie, din Galați.

Am voit să văd și eu *Ruginoasa*. Sosisem în Iași cu o zi înainte de serbările universitare (1911) și m'am hotărât să întrebunțez prețuia aceasta întovărășind pe studenții români, cari proiectaseră un pelerinaj solemn la mormântul lui *Cuza*.

Studențimea se aprinde repede, mai cu seamă în România. Am simțit faptul acesta și acum, în preseara plecării, când s'a dat lozinca: „măine dimineață, cu trenul, la *Ruginoasa*!“ nu mai conteau uralele și veselia. Când să plecăm însă dimineața, în 25 sept. v. din gara Iași, nu eram decât foarte, foarte puțintei. Tocmai o jumătate duzină. Ora era cam de dimineață — nu-i vorbă — unii erau reținuți de misiunea cu care-i încredințase întreaga studențime, alții, cari ar fi putut să vină, se pregăteau pentru festivitățile obositoare plănuite pentru 6 zile încheiate.

Am pornit deci câți eram, la 6 dimineața, și am ajuns la 7.52. Buna dispoziție nu ne-a părăsit de loc, cu toate că eram puțini. Pe la gările pe unde am trecut se luau ultimele dispoziții, căci în aceiași zi avea să treacă întreagă familia regală pe acolo, spre Iași. Peroanele pavoazate cu zeci și zeci de steaguri tricolore, la *Cucuteni*, la *Podul Icaei*, la *Târgul frumos*, unde primăriile și populația se pregătea de pe acum chiar să ia ținuta potrivită spre primirea *domnitorului*.

Un moldovean firav ne-a întreținut în decursul călătoriei cu fel de fel de bazaconii, sărind de la un obiect la altul cu o echilibristică, care ar scoate din minți pe mulți din ardelenii noștri mai gravi. Tot a doua vorbă:

„Of, of, of, — inimă de ciof!“

Când l'am întrebat ce va să zică fragmentul acesta de poezie, mi-a spus: „Cum? Nu știi poezia? Are trei rânduri:“

Of, of, of — Inimă de ciof, ciof, îi zice pe la noi „aleanului“

Pui de budihaci,

Budihaci e un animal de prin povești,

Ian vin' puică 'ncoaci...

Ei, „puică“, știi că se zice și pe la d-voastră „puică-puiculită“...

Dar toată veselia asta sburdalnică ne-a dispărut când am ajuns la mica gară dela *Ruginoasa*. Gara e rușinoasă și se ascunde după o pădurice mică de brăduleți sădiți de vre-o câțiva ani. Trebuie să urci puțintel ca să ajungi la gară. Steagul național lipsea încă, ceea ce ne-a indispus, căci celelalte gări erau împodobite din greu.

Dela gară am apucat-o spre sat, pe jos.

Se află la o bătaie de pușcă. Case modeste, poate prea modeste. Cam 800 de locuitori.

Studențimea aștepta să i-se facă primire oficială și nu prea menaja autoritățile cu epitete din cauza li sei acesteia.

De departe am văzut o grădină mare împrejmuită de un pălan imens — era moșia cu palatul lui *Cuza-Vodă*.

Am intrat în grădină, dărăpănată, ca vai de ea! Nimic ce ar putea să placă ochilor. Iarbă și bălării pretutindeni. Un sopron părăginit cu rămășițe de pe vremuri. O trăsură — fosta trăsură de gală, — despre care citesc tocmai că va fi dusă în muzeul proiectat la „*Cetățuia*“ de lângă Iași. — În ce stare am găsit-o! Arcurile rupte, perinele sfâșiate, coviltirul găurit, ros de molii.

Și aceiași impresie dureroasă în odăile goale ale castelului de odinioară.

Trupetele dela scară scărție snt pașii noștri, nșile neunse, de asemenea, geamurile sparte, hărbiute, păreții cu tapete sfârticate, cu tencuiala căzută. Paiangenii își au palatele lor sinistre — singurii arhitecți, cari se mai îngrijesc de clădire.

Ne plimbăm din sală 'n sală, din odaie 'n odaie. Pașii noștri răsună a pustiu. Glasurile noastre primesc un ecou straniu. Unul din noi zice:

Mă cutreieră un fior din creștet până 'n tâlpi. Puține momente în cari să fi fost cuprins atât de tare de simțământul nimicniciei emenești. Toate trec, îmi spuneam, toate trec!

Vremea le învăluie în lințolul tăcerii. Crezi că face cineva excepție. Crezi că s'a găsit muritor să supraviețuiască epoca sa? Patimi? Iubiri înflăcărâte? Uri nebune? Blăsteme sacrilege? Indemnuri spre bine? — Toate trec! Toate trec! Dintele vremii ronțăie nemilos orice sentiment ai avea în pieptul tău.

Dintr'o fereastră am privit jos. Grădina se întindea în fața noastră, cu cărările ei neingrijite, cu cerul posomoiit, care și el îți aducea durere sufletească. De aici, din fereastră asta poate, a privit *Cuza-Vodă* spre țărani români, spre cei 6000 de țărani, în ziua de 8 septembrie 1864. Marea de cș-

Nota: v. A. D. Xenopol, Istoria partidelor politice în România. Vol. I. pag. 476.

*) Loc cit. pg. 126—128.

pete va fi văzut-o de aici cu domnița Elena împrennă, care-și doarme și ea acum somnul de veci, și-i va fi zis, desigur:

— „Vezi, oamenii ăștia cer ceace este dreptul lor să ceară. Sunt fericit că le-am putut aduce un folos!“

Iar Elena Doamna i se va fi uitat în ochi și cu ochii îi va fi dat să înțeleagă: „Ai făcut bine ce ai făcut. Fapta bună e singura bucurie sufletească!“

Și gândul acesta mă înviorează. Nu mai simțesc golătatea odăilor. Mă stăpânește un gând: „Aici a trăit un om cu inima la loc!“

...Trăiești. Trăiești *aieva*? Există și un trai mort. Ți-ai împlinit datoria? Ai stat cu fruntea ridicată? Ori ai fost mâncat de viermele egoismului murdar, ai fost arivistul hrăpăreț, care n'are nimica sfânt? Mori om, care și-a cunoscut chemarea sau mori ca oricare saltimbanc de idei și de sentimente?!

În odăile astea a trăit odată un om — îmi zic eu — un om, căruia un neam întreg îi este fală, că l-a avut între fiii săi. Odată a trebuit să moară și el, căci toți suntem muritori, dar a murit cu inima împăcată, că numai binele neamului său l-a vrut.

Lovitura de stat, făcută în tovărășie cu Kogălniceanu?

Complotul din 11 februarie 1866, când a fost *silit* să abdice?

Dar *toate* au fost urmarea marelui lui inimi românești! De ar fi știut să plece capul, să cedeze, să lase nedreptăților cursul lor — n'ar fi fost *el*. El, mare și în exil!

Și astfel a trebuit ca domnitorul, care se putea lăuda că nu se află în țara întreagă un singur trădător, a trebuit să-și închidă durerea în cea mai ascunsă tainiță a sufletului său și să îndure toate — căci binele țării sale o cerea astfel...

Cu sentimentele acestea m'am scoborit din casa pustie, care are să se prefacă peste 4 ani în spital de copii.

Acum e stăpân pe moșie arăndașul *Marcu Males!* Spitalul „Caritatea“ din Iași i-a arădat-o lui.

Mergem la biserică.

Țăranii ne așteaptă și ne fac loc. O coroană cu treicolor și cu inscripție o depunem pe mormântul din cavou.

N'am să uit ceremonia aceasta nici odată. Vre-o câțiva jandarmi rurali, cari sunt văzuți — spre durerea mea — cu ochi răi de populație și de studențime, steteau la loc de frunte, în strane. Copii, o mulțime, până aproape de altarul frumos. Noi, în mijlocul bisericii, în tovărășia studențimei bucovinene, care a venit într'aceea cu trenul pe la Ițcani. Un preot bătrân, cu barba albă, cu lumina și cădelnița în mâni, crâncinii cu glasuri cam disonante, primarul într'un „minteant“ de gală, cu ghetă și pălărie orășanești, țărancele — mai în fund — în haine urâte nemțești (vai, s'a pierdut la femei povul nostru românesc pe aici!) și — în fața cavoului deschis — câte un orator student. Dar mai mult decât toate voui ținea minte o față de moșneag țaran, care urmarea vorbele oratorilor. Aceștia vorbeau și bine și rău, cum se întâmplă la astfel de ocazii, dar fața bătrânului primea întipărirea cea mai elocventă a tuturor laudelor aduse memoriei marelui mort. De sigur a văzut bătrânul pe Cuza-Vodă și pe Doamna Elena la Ruginoasa. De sigur a fost și el părtaș la drepturile acordate țăranilor. Plângea — plângea. Vedeam cum îi tremura bărbia, cum îi sclipea pleoapele roșii, cum i-se deschide gura cu câțiva dinți în ea. Tinerul student spunea:

— Cuza Vodă, fraților, a fost om mare, Cuza Vodă a vrut binele nostru, Cuza Vodă și-a călcat pe inimă ca să vadă țărănimea română că-și scutură lanțurile sclăviei“...

Și cele ce le rostea tinărul, fără de a fi trăit timpurile descrise, le pecetluia bătrânul cu autoritatea căruntețelor sale. La cuvintele „om mare“, „binele nostru“, „și-a călcat pe inimă“, „țărănimea noastră“ tresărea bătrânul, bărbia-i juca și mai tare, ochii îi lăcrămau și mai mult, ca de obicei.

Vedeam intrupată critica dreaptă a faptelor și a sentimentelor lui Cuza Vodă.

*

Și ne-am coborât, pe rând, în cavou. În urechi îmi sună „Hora lui Cuza“, scrisă, în formă populară, de Alexandri.

„Frunză verde pom rodit,
Decând Cuza s'a domnit,
Pânile s'au mai dospit
Ocele s'au mai mărit.
Cuza-Vodă să trăiască,
Oastele să le mărească,
Pe ciocoi să-i umilească,
Țară mândră să-și croiască,
Pe călugări să-i spășiască.
Pe clăcași să-i desrobească,
Cu moșii să-i dăruiască...“

Cavoul simplu. Osemintele zidite în perețele din dreapta, cum intri. Stăm câteva momente fără să spunem o vorbă, cetim cuvintele săpate pe place de marmoră de pe perete și plecăm mai departe, făcând loc altora.

Iată cuvintele săpate în marmoră:

Cuza-Vodă

de V. Alexandri.

315 Mai 1873.

Văzutu-Te-am în pace suind scara mării,
Și'n pace luind calea îngustă — a nemuririi,
O, scump amic, Domn mare, O! nume cu splendoare.
Sădit pe miriade de libere ogoare!

O clipă apărut-ai în plaiul veșniciei,
Și veșnice mari fapte lăsat-ai României,
Năltind din părăsire antica-i demnitate,
Prin magica unire și sacra libertate.

Ca norul plin de mană ce trece și revarsă,
O ploaie roditoare pe brazda care-i arsă,
Și stînd apoi de-o parte, în urma lui privește.
Cum brazda se deschide și cimpul înflorește.

Așa și Tu din Ceruri ai dulcea mângâiere.
Să vezi a trece toate, frumoasă Re'nviere,
Tu, ce-ai stărpit — cu sceptrul, unelta de robire,
Din suflute și câmpuri, sămânța de șerbire.

Acum Te odihnește gustând eterna pace.
În taina măstoasă a morții care tace!
Lăsând o lume 'ntreagă la Tine să gândească,
Ș'a Ta legendă, Cuza! — cu fală s'o rostească.....

Sânt nume destinate, ca numele Tăn mare,
Să stee neclintite pe-a timpului hotare,
Și veșnic să respindă o falnică lumină,
Pe secolii ce'n umbră, trecând, Ți se închină! —
Ruginousa.

Și am plecat. Trebuia să ajungem să vedem pe celalalt „Vodă“, pe Carol Vodă.

Dușmanii lui Cuza — căci orice om de treabă trebuie să aibă și dușmani! — dușmanii lui au avut numai vorbe de ocară pentru faptele săvârșite de dânsul.

Carol Vodă însă — imparțial, inimă mare — a aflat *alte* cuvinte față de antecesorul său, care zicea: „Unde a merge țara, merge și Vodă“. Iată ce scrie în „memoriile“ Sale actualul domnitor al României:

„Principele Cuza era condus în viața publică de datorința patriotică de a îndrepta pe calea progresului Statul încredințat în paza sa. El s'a folosit de lovitură de stat pentru a realiza o serie de reforme necesare și binefăcătoare. Măsurile luate de către el jigniseră interesele unor grupări și pe ale unor clase...“ (citez după vorbirea domnului Rășcanu).

Steagurile naționale fluturau în aierul răcoros de toamnă, muzicele cântau „Trăiască Regele“, peronul gării din Iași era plin de miniștrii, de generali, de ambasadori, de doamne cu buchete gigantice de flori în mână, lumea aștepta pe străzile Iașului sosirea cortegiului festiv, în frunte cu întreagă familia regală, — trenul regal sosea încet, încet, ușa se deschise și apărură regele cuminte și mare al României moderne, între uralele fără de sfârșit — gândul meu însă, pe lângă tot respectul care trebuie să îl ai față de capul încoronat de astăzi, alerga la mormântul modest al lui Cuza-Vodă, marele, sincerul prieten al țărănimei noastre...
I—1912.

— Ziarul „Românul“ se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

— La librăria „Neamul Românesc“ se află de vânzare „Românul“ și „Poporul Român“.

INFORMAȚIUNI

Arad, 4 februarie n. 1912.

Crampeie

Când un membru al unei instituții de salvare e prins pungașind pe salvați, atunci acel membru trebuie dat afară, altcum lumea e îndreptățită să vadă în aceea instituție o societate de pungași și nu de salvare.

Datoria d-lui Goga după apariția notiței „cât o fi costat?“ era să ceară numai decât darea afară a păcătosului din tabăra lor de salvare, de primenire, dacă asta a vrut să fie — sau să iasă însuși din ea; căci bănuiala relei credințe și dușmăriei nu se putea șterge câtă vreme acel păcătos se afla în tabăra lor. *Fără primenirea răndurilor proprii nu era iertat să facă un pas*, dacă ținea la curățenia luptei lor. Atunci ar fi avut drept să ceară, ca eventualele greșeli să le primim ca pornite din exces de zel.

Dar nu numai că d-l Goga n'a făcut-o aceasta și nu numai că păcătosul și-a dat și mai departe concursul la munca de salvare, de primenire (!), dar d-l Goga a comis păcatul, că și-a ridicat tovarășii, deci și pe păcătoși, la rangul de „valori morale selecționate“.

Și de cătră astfel de valori morale erau insultați zilnic atâția oameni cinștiți, cari erau reprezentanții unui neam!

Primenitorii și-au pronunțat prin aceste greșeli neiertate înșiși osânda.

Mă mir numai că sunt atâția oameni, cari uită așa ușor, sau nu vreau să vadă și să audă.

I. Corbu.

Serbările jubilarie ale Societății „Petru Maior“ (amânarea lor). *Proporțiile grandioase ce va lua serbările tinerimii universitare dela Budapesta, a necesitat pregătiri și mai mari, care au determinat comitetul aranjator să amâne aceste serbări în vederea unei mai bune pregătiri.*

Succesul acestor serbări așa cum se anunță trece peste orice prevedere.

Din toate părțile pământului românesc de dincoace de munți, și din România cei mai distinși oaspeți își anunță participarea.

Zilnic se primesc scrisori și adevărate entuziaste dela cele mai distinse personalități române.

Prea Sfinția Sa episcopul Ioan I. Papp răspunde la invitarea tinerimii între altele:

„Primesc acest onor nu numai îndemnat de sentimentul datoriei de a promova interesele instituțiilor noastre culturale, cum este și această societate, dar și ca episcop al bisericii noastre naționale române și chiar ca episcopul diecezei pe teritoriul căreia luptă instituțiunea și se proiectează serbarea jubileului ei, nici nu aș putea refuza onorul oferit, ci aș folosi cu plăcere ocaziunea de a participa și personal la acea serbare...“

Ilustrul filolog, profesorul dr. Iosif Popovici, care la ședința festivă va ținea o conferință cu titlul „Să ne iubim limba“ sfătuiește tinerii cu cuvintele:

„Lucrați cuminte, ca serbările dela Budapesta să aibă succesul dorit. Trebuie să ne manifestăm în toată splendoarea în metropola țării noastre. Aici trebuie să ne impunem și să nu paradăm pe teren străin.“

Dintre membrii clerului înalt până acum și-au anunțat participarea Prea Sfințității episcopii Vasile Hossu, Ioan I. Papp și dr. Miron E. Cristea.

Comitetul aranjator al societății a invitat cu dragoste pe cei mai distinși savanți și literați ai noștri, rugându-i să mărească cel puțin prin prezența lor splendoarea festivităților.

Se vestește — cu mult entuziasm, că marele dascăl al generației noi Nicolae Iorga și marele maestru al literaturii românești I. L. Caragiale încă va lua parte.

Față cu această neașteptată manifestare a publicului care vor da serbărilor dimensiunile unui eveniment cultural și național de înaltă semnificație, comitetul aranjator, voind să corespundă situației a hotărât amânarea.

La timp vom anunța noua dată hotărâtă pentru ținerea serbărilor.

Pentru colaboratorii noștri. *Fiindcă scrisul pe ambele pagini ale foilor, pricinuște greutate și întârzieri la culegere, rugăm pe colaboratorii noștri să binevoiască a ne trimite manuscrisele, pe viitor, scrise numai pe câte una din pagine și cu cerneală...*

Ciocnire între curzi și ruși. Din Charkie, în apropiere de Mossoul, se anunță o ciocnire între curzi și ruși pe un teritor contestat de Turcia și Persia, în urma tentativei rușilor de a ocupa această localitate. În lupta ce s'a dat au fost numeroși morți și răniți. Poarta a transmis instrucțiunii ambasadorului din Petersburg pentru a face demersuri pe lângă guvernul rus.

Otrăvită în seara logodnei. Sunt câteva zile de când zierele din România au înregistrat, la fapte-diverse o știre: o studentă în farmacie s'a otrăvit, luând o otrăvă puternică și a murit după o oră, fără să fi arătat cauza disperatului act. Nefericita a fost apoi înmormântată...

Imprejurările în care s'a otrăvit studentă de care vorbim merită a fi povestite în cele ce urmează. Poate să reiese o învățătură dintr'însele. La unul din spitalele eforiei, se aflau acum câtăva vreme, ca interni un medicinist și o farmacistă. Între dânsii se născu o prietenie care, după scurtă vreme, se transformă într'o afecțiune puternică, profundă. Din împrejurări ce nu se cunosc, fata n'a comunicat mamei sale nimic din intriga amoroasă, a căreia eroină era. Cei doi tineri se înțeleșeră ca cu prilejul uneia din sărbătorile trecute, să se logodească oficial. În ziua convenită, tânărul veni în casa prietenei sale și-i arătă inele ce-și pregătise. Fusesse vorba ca dânsul să fie reținut la masă. Dar, cu toate stăruințele fetei, mama ei refuza să oprească la masă pe medicinist.

— Cum să rețin la masă pe un străin? întreba mama fetei.

Tânărul farmacistă nu putea arăta cauza care o determina să stăruie ca medicinistul să fie oprit la masă, de oarece mama ei se opunea la proiectul de căsătorie. În cele din urmă, pe la 7 seara, medicinistul plecă. Lucrurile s'au succedat apoi foarte repede. Fata a avut o scenă violentă cu mama ei. Apoi, pe la 10 ore seara a luat otrăvă.

A treia zi, nefericita sinucigașă a fost înmormântată. Printre aceia cari au urmat cosciugul până la cimitir, era și nefericitul logodnic, a cărui durere era covârșitoare. Înainte de a se închide cosciugul, el a pus inelul în degetul moartei...

Societatea română-ortodoxă pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericesti în Viena. *Primim următoarele: „Societatea română-ortodoxă pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități creștinești în Viena a încercat o pierdere simțitoare prin repauzarea d-nei Hermina dr. Maniu din Lugoj, onorata ei membră, și cu aceasta ea exprimă îndureratei familii, așa de simțitor încercată, adânci condoleanțe. Tot deodată societatea multumește foarte călduros d-nei Blanca General Lupu din Viena, sora d-nei Hermina dr. Maniu, pentru suma de 100 coroane ce a binevoit a-i dărui pentru ajutorarea studenților români fără mijloace. D-na General Lupu a mai donat, tot în amintirea fericitei d-sale surori, 50 cor. societății acad. „Petru Maior” din Budapesta și alte 50 cor. spre a fi distribuite la elevii sârmani din Lugoj. Pentru comitet: Dr. Mihai A. Popovici, secretar.*

Importul carnei românești în Austria. Consiliul municipal din Viena a adoptat moțiunea propusă de fostul ministru Weiskirchner, prin care se invită guvernul a pune stăruințe pe lângă guvernul românesc pentru a proceda cât mai repede la construcțiunea de abatoare la granița austriacă.

Moțiunea zice: Comuna Viena este gata a contribui cu 40.000 de coroane la cheltuielile de construcțiune ale unui abator provizoriu în vedere de a se favoriza importatiunea carnei din România la Viena. Moțiunea invită pe guvern să înceapă tratative cu guvernul românesc în scopul de

a se realiza aceste măsuri provizorii pe temeiul ofertei făcute de comuna Vienei.

Escadra japoneză la Port-Arthur. *Din Peking se anunță, că flota de războiu japoneză a apărut ieri în fața Portului-Arthur, în scopul pretins de a face manevre de iarnă. Motivul adevărat însă e de a supraveghia mișcările crucișetorelor revoluționare chineze.*

Mulțămită publică. Ne împlinim o datorință morală când pe această cale ne aducem aminte cu toată mulțămăta față de aceia cari au aflat de demn ca prin obolul lor moral ori material să încurajeze modesta noastră întreprindere și anume:

Meseriașii români din Nădlac sunt constituiți în reuniune de cetire și cântări, cu dorul de a pune și ei o mică peatră la zidirea mare ce formează națiunea română. Și pentru ca întreprinderea aceasta modestă a noastră se poate contribui câtșuș de puțin la mentarea poporului nostru face tot ce-i stă la îndemână.

Pentru acest scop tinerimea meseriașă în favorul acestei reuniuni a aranjat o petrecere cu producțiune la 8 ianuarie n. a. c. cu care ocaziune au intrat următoarele suprasolviri: Ilie Mescuța propr., B. Gyula 10 cor., dr. Remus Chicin adv. 4 cor., Nicolae Chicin preot 3'60 cor., Neumann Zsigmond comerciant Macău 5 cor., Nicolae Mărginean propr. 4 cor., Savu Pătroi funcț. 3 cor., dr. Lanrovics Iános medic 3 cor., dr. Iuliu Chicin medic, Ioan Antal, Arcadie Olariu, Uroș Boar compt., Todor Precupaș. 2—2 cor., Dimitrie Straia propr. 2'60 cor., Uroș Pătean 1'60 cor., dr. Cornel Luțai 1'40 cor., Toma Cismaș, Iuliu Gubari 1'20—1'20 cor., Ioan Ghebeles inv. Șetin, Ioan Flocoș ing., Vasilie Siladie, Ioan Ilovici, Vasilie Șildan, Traian Mărginean, Sofronie Petrovici, Nicolae Ieneșel, Telbisz Iános paroh rom. cat., Baluș József, Romul Tăucian inv., Vasilie Onea 1—1 cor., Polák Samu, Ioan Moldovan, Pavel Faur și George Bătăran 40—40 fileri.

Comitetul reuniunii luând act cu adevărată însuflețire despre aceasta, și-a ținut de datorință a veni cu mulțămăta și în public atât domnilor cari au binevoit a suprasolvi precum și tinerilor cari au aranjat petrecerea, dorind ca bunul Dumnezeu să le răsplătească fapta nobilă.

Totodată nu poate trece reuniunea cu vederea prea frumoasa și laudabila faptă a spect. domn avocat dr. Remus Chicin și Ioan Antal cand. de inv. cari în vederea scopului măreț al reuniunii noastre sau pus în fruntea tineretului nostru instruindu-i, povățuindu-i și îndbătându-i prin ce apoi s'a asigurat frumosul rezultat moral și material ce l-a ajuns aceasta petrecere.

Ne vedem deci îndemnați și pe aceasta cale a mulțămăta sincer tuturor celor cari au contribuit la succesul petrecerii noastre.

Din ședința comitetului „reuniunii de cetire și cântări a meseriașilor români din Nădlac” ținută la 29 ianuarie n. 1912. Arcadie Olariu, președinte. Ioan Ilovici, not. reun.

Accelerarea acceleratului. Acum o săptămână s'a făcut o probă pe linia căilor ferate a societății de stat din Viena cu o nouă locomotivă, care se va pune în circulație pe linia Viena-Triest din 1 mai a. c. Proba a succes de minune. Drumul între Viena și Mödling a fost făcut în 7 minute.

Mulțămăta publică. Din însărcinarea tinerilor, cari au aranjat în ziua de sf. Ion un bal costumat în Sebeșul săsesc, am onoare a aduce și pe calea aceasta adânc simțita mulțămăta prea onor. domni cari au binevoit a suprasolvi cu următoarele sume: Câte 1 cor. au suprasolvit: A. Barb, notar, Lanerăm, B. Crăciun, ing. silv., Sebeș, M. Predovicu, preot, Vingard, Gh. Ștefan, măiestru vopsitor, Sebeș, P. Tincu, funcț. la „Albina”, Sibiu, A. Tătar, inv., I. P. Opincariu, propr., V. Aldea, senator. Gh. Albu inv., P. Gh. Opincariu propr., D. Popovicu com., N. Zaka, căp. în reg. de husari, dr. S. Stanca preot, W. Metz farm., I. Tincu, m. pant. toți din Sebeș, și N. Crăciun, cand. de preot, Bozu, câte 2 cor. au suprasolvit: Ger. Cărpinișan, censor, C. Isacu, com., Johanu Schöpe, primar, dr. D. Ștefan adv., toți din Sebeș, Z. Petar, notar, Deal, A. Bena funcț. la „Albina”, Sibiu, Fam. Acilenescu, Gales, Gh. Șerlean, notar Pianul de sus, Oct. Berghazan notar, Șugag, și U. Hincția, preot, Sebeșul, câte 3 cor. au suprasolvit: d-na Eug. Paraschiv, și d. I. Hegedüş revizor cerc. din Sebeș, câte 4 cor.

Carol Weinhold, dir. școl. Sebeș și Const. Răilă, dir. domonial, Arad; câte 5 cor. dr. Ath. Moga medic, Julius Baumann, com., H. Baidersdorf, cheresti-giu, toți din Sebeș, I. Medean, protopop, Sebeș, 6 cor.; dr. Pr. Petrașcu, medic, Tălmaciu, 8 cor. și dr. Jancu Mețian, adv., Zernești, 10 coroane. Au intrat în total: 394 cor. 60 fileri, din care sumă s'a spesat 376 coroane 07 fil., rezultând un profit curat de 18 cor. și 53 fileri, care s'a predat, conform destinațiunii, despărțământului „Astrei”, pentru fondul „casei naționale” administrat de comitetul despărțământului.

Tot în favorul acestui fond s'au făcut și în anul acesta rescumpărările feliicitărilor de Anul nou din partea unor membri ai casinei române din loc, pe care din însărcinarea comitetului casinei îmi iau voie a le publica în legătură cu darea de seamă de mai sus. Cu câte 1 cor. și-au răscumpărat feliicitările următorii: Gh. Albu, inv., An. David, preot, E. Medean, contabil, Eug. Pop Păcurariu, v. prof. gr. cat., P. M. Opineanu m. coșocar, P. I. Ursu, com. și A. Lunda, adm. protop.; cu câte 2 cor.: V. Aldea, senator, I. Băilă tutor of., Ger. Cărpinișan, casar, Gr. Crețanu, controlor, C. Isacu, com., dr. M. Lazar, adv., St. Moga, ungr. farm., P. Gh. Opineanu propr., dr. D. Ștefan, adv., Gh. Pătar, contabil, I. P. Ursu, controlor, S. Medean protopop, cu 3 cor. și dr. N. N. cu 5 cor.

Fondul acesta, înființat abia de 4 ani, a trecut peste 700 coroane. Nu-i mult, dar cu bucurie constatăm, că ideea clădirii unei case naționale în Sebeșul săsesc e tot mai mult simpatizată de publicul de aici și avem speranța că mai curând de cât ne-am fi așteptat la lansarea ideii se va clădi această „Casă națională”. Dacă nu mă înșeală presimțirea, societatea română de aici începe a-și veni în fire și a se pătrunde de sentimente mai nobile din care apoi dela sine se dezvoltă nizuințele spre scopuri și ținte mai ideale.

Sebeșul-săsesc, 2 febr. 1912. Ioan Băilă, tutor of., secretarul „Casinei române”.

Cel mai frumos cadou la orice ocaziuni pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, *cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.*

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podobă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii, în executare solidă și specială: Heim J. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabad-ság-tér) nr. 20.

Aviz! Fiecare român de bine, care arfi lip. de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „Băncii Generale de Asigurare din Sibiu. Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

x La firma Kerpel Izsó din Arad, să împrumută cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x Articoli de tombolă și pentru cadouri n alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei wai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

ECONOMIE-FINANTE**Bursa**

(Bourse. — Börse. — Exchange Palat. — Tözsde.)

Gavril Todcă.

Bursa e măsurătoarea dezvoltării economice și financiare dintr-o țară. Etalonul, banca de emisiune și bursa, deși duc o existență de sine stătătoare, totuși multe reparaturi intime, reciproce, le leagă într'un organism unitar.

E acel loc de întâlnire, în care se adună comercianți, bancari, întreprinzători etc., ca să încheie afaceri negustorești, fie direct unii cu alții, fie prin comisionari.

Sunt *Burse de mărfuri și cereale*, în cari obiectul negocierii îl formează diferite mărfuri și produse agricole. Apoi *Burse de efecte*, în cari obiectul negocierii îl formează obligațiile statelor (fonduri s'au efecte publice), bonuri de tesaur, obligații comunale, scrisuri fonciare, acții de ale băneilor și altor întreprinderi industriale și comerciale, cambii, monete etc.

Rolul principal al bursei e lămurit. Asigură piață constantă pentru cumpărători. Ușurează enorm circulația efectelor. Egalează prețurile mai repede decât orice alte instituții. În urma informațiilor rapide, exploatează mai bine conjuncturile.

Dar are și efect păgubitor prin întinderea *speculației*, la care se angajază și oameni nechemati.

Primele Burse s'au înființat în Brügge, Antwerpen, Lyon și Toulouse, în secolul XVI, apoi în Londra și Hamburg. Aceste erau numai burse de mărfuri, cari mijloceau cumpărările la comandă și prin concentrarea cererii și ofertei statoriau prețurile de piață.

Instituțiile și-au luat avânt puternic în secolul XVII, prin emisiunea obligațiilor de stat și acțiilor de societăți comerciale.

În România încă s'a dezvoltat întâi Bursa de cereale. Prin tratatul dela Adrianopol (1829) principatele române dobândesc dreptul de liberă exportare a produselor solului și industriei lor, precum și dreptul de navigațiune sub propriul lor pavilion.

Pentru atragerea în țară și în porturile dunărene a comerțului occidental, Mihail Sturdza declară *Galații* port-franc, zicând că orașul acesta este unicul port al Moldovei și cea mai mare podoabă a coroanei. „Voi face dară din acest oraș o piață europeană între Europa și țara mea”. Alexandru Chica, la rândul său, dă *Brăilei* aceleași privilegii*).

(Va urma).

*) *Mihail*, op. cit. I, 261.**Loc deschis*)****Popă în serviciul jidovului nesocotind prestigiul bisericii**

În comuna noastră se așezase mai acum câțiva ani o lipitoare de jidov, care și-a deschis birt în imediata apropiere de biserică.

Ca tot jidovul lingușitor se târa umilit înaintea oamenilor creduli, ademenindu-i cu vorbe și mai mult cu rachiu, până ce și-a câștigat jidovul „popularitate”. Birtul lui era tixit de lume, mai ales în dumineci și sărbători, de credeai că-i a vrajba.

Larma și vuetul ce-l făceau oamenii cheflii în birt se auzia până la sf. altar, unde conturba liniștea și sgdudia credința. Oameni serioși și cu simț creștinesc s'au aflat jigniți de acest atac al prestigiului bisericii noastre, și astfel am protestat contra acestor fărâdelegi, invitând și rugând pe d. părinte să iee poziție pentru sanarea răului. D. preot Ioan A. Musca însă și-a spălat mâinile, spunând că nu voește să se strice cu nimeni (adeacă cu jidovul).

Afacerea n'a rămas însă într'atâta, ci prin o adresă, către direcția financiară s'a cerut detragerea licenței de birturi a birtului de lângă biserică, contra voinței popii.

Direcțiunea financiară constatând faptul și având în vedere prestigiul bisericii a și detras licența.

S'a apelat la ministrul de finanțe, care găsind procedura direcției de corectă a acceptat decizia direcției și astfel jidovul a fost silit să-și ia catrafusele din sat.

Nu după mult vine alt jidov părilit și cu blagă ca stelnița, și se întronează ca birtaș în aceeași casă dar fără drept de licență.

Apelează jidovul la bunul simț al oamenilor doritori de birturi multe, dar n'a găsit ecou la nimeni.

Singurul popa I. A. Musca părintele sufletesc, s'a găsit, care s'a pus în serviciul jidovului nesocotind prestigiul bisericii, afirmative pentru 10 zloți (20 cor.) a dat declarație că faima din birtul jidovului nu turbura serviciul divin, după care declarație jidovul a redobândit licența, iară popa I. A. Musca poate juca cancan în birtul jidovului.

Orice comentariu cred a fi de prisos, iar la caz de lipsă voi ilustra cu acte.

Govoșdia de pe Murăș în 1912 ianuarie.

Cu distinsă stimă

George Moldovan.

*) Pentru cele publicate în această rubrică redacția nu ia răspunderea. Așteptăm lămuriri dela preotul vizat prin rândurile de mai sus.

Bibliografie

—x—

Dr. W. Rein și activitatea sa pedagogică de un pătrar de secol. — Conferința, prin care distinsul profesor de pedagogie al institutului pre-parandial din Arad dr. Petru Pipos, a produs admirațiune generală în alesul public prezent la adunarea învățătorilor, din Arad, cu scop de a fi răspândită în cercuri cât de largi, ca toți învățătorii să cunoască minunata activitate de un pătrar de secol a celui mai mare pedagog contemporan dr. W. Rein, celebrul profesor de științe pedagogice dela Universitatea din Iena, — a fost scoasă și în broșură de către *Reuniunea învățătorilor dela școlile populare conf. gr. ort. române din protopopiatele arădane I—VII*.

Frumoasa intențiune a numitei reuniuni credem a fi binevenită și sprijinită de toți cei chemați a promova cultura neamului: de P. on. direcțiuni și corpul profesoral al institutelor pedagogice române, de prezidenții reuniunilor generale și de d'șpărtăminte protopopești, cari își vor ținea de datorință a recomanda și răspândi în sânul tinerimei și a învățătorimei, această lucrare de rară importanță.

Prețul, chiar în considerarea scopului sus atins, este numai 50 fil., plus porto 10 fil. — Librăriile române și cei ce vor comanda mult ca 10 exemplare deodată, primesc 30% rabat, din care se va suporta porto în primul loc.

Comandă se fac la librăria diecezană din Arad.

POSTA REDACȚIEI

I. L. Cenadul unguresc. Recunoaștem că ai toată dreptatea și te sfătuim s'o ceri pe cale legală dela onoratul consistor. Te îndemnăm chiar! Nu lăsa nimic din drepturile d-tale.

M. S. București. Asta e o pretenție prea mare, prietene dragă. Nu putem să ne ținem în fiecare zi de capul lui Șoricu. Totuși s'ar putea ca în numărul de mâne ori de poimâne să ți se satisfacă plăcerea.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăglau.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**

Consultanții dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.**NICOLAE GOGOL****Suflete moarte**

(ROMAN)

Trad. de Senior

(18)

— Urmare —

— Spune, amice câți țărani ne-au murit dela recensământul din urmă, după lista amănunțită, știi tu, pe care am prezentat-o la timp.

— A! câți? Cum, câți? Ei!... au murit mulți de atuncia, zise intendentul; și sugrumă o căscătură ori un sughiț, făcând gurei un paravan cu stânga lui moale și durdulie.

— Iată tocmai ce gândeam, zise Manilof; da, da, au murit mulți. Și întorcându-se Cicikof, el adaugă din nou: „Da, da, au murit mulți; e tocmai cum gândeam eu”.

Manilof, în genere, gândia mult.

— Dar câți au murit? — întrebă Cicikof.

— Așa, da, tocmai, spune-mi câți au murit, să vedem, — repetă simpatice Manilof.

Ce? numărul morților? Ei dar! nu se poate ști asta așa, câți au murit... nimenea nu s'a gândit să-i numere, hotărât.

— E adevărat, ce spune, Pavel Ivanovici, și este aceea ce am și gândit; a fost, vedeți, o mare mortalitate: nu se știe de fel, ești au murit.

— Fi bine, zise Cicikof, adresându-se însuși către intendent, făne plăcerea, frate, de a face socoteala și de a dresa o listă exactă, o listă în care să fie înscris numele, pronumele, porecla, data nașterii și culoarea ochilor și a părului a fiecăruia din morții aceștia. Ai înțeles?

— Da, da, scrie-le bine toate așa; cu data nașterii și cu porecla, totul în sfârșit, — zise Manilof.

Am înțeles, — zise intendentul, și ieși.

— Și prin ce împrejurare, sau din ce motiv aveți trebuință de aceasta? — zise cu un ton foarte natural și foarte blajin bunul Manilof, de îndată ce se îndepărtă intendentul.

Întrebarea aceasta păru a-l contraria pe Cicikof. El trebuia să emită idei pentru cari cuvintele obișnuite nu funcționează bucurios. Și în sfârșit, îi era dat lui Manilof, să audă lucruri extraordinare; explicațiuni ciudate, de felul cărora poate n'a mai auzit nici odată urechea omenească.

— Mă întrebi pentru ce... Iată motivele mele: aceste motive sunt chiar numai că aș voi... că aș voi să cumpăr țărani... — zise Cicikof, apucat, în clipa aceasta, de o mică tuse nervoasă care îi permise să nu-și isprăvească explicația de tot simplă, de tot prostuță.

— Bine... dar permiteți-mi să vă întreb, cum aveți intenția să cumpărați: pe țărani cu pământul, ori țărani, spre a-i strămuta, adevărat fără pământ.

— Nu, nu; nu-i chiar o cumpărare de țărâm ceeace voiesc eu să fac; zise Cicikof, aș vrea numai să am pe cei morți...

— Cum? Pardon; eu sunt cam tare de urechia asta; mi s'a părut că aud un cuvânt cu totul straniu.

— Gândul meu este să cumpăr pe cei morți, cari, de altfel, sunt arătați ca fiind încă în viață în hârtiile reviziei din urmă!

Manilof, la explicația aceasta, își scăpă din mână pipa și lunga lui țevă cu ciubuc de chilimbar; în aceeași vreme el căscă o gură mare, pe care o ținu deschisă așa vreme de trei minute bune. Cei doi preteni, cari discutaselă împreună, asupra farmecelor idilice ale vieții intime în pustiu, rămaseră în clipa aceasta nemișcați, cu ochii pironiți unul asupra celuilalt, și în poziția aceasta ei semănau într'u câtva cu aceste vechi portrete de familie, cari erau făcute spre a fi atârinate la cele două laturi ale zidului dintre ferestri.

În cele din urmă Manilof își ridică țevă, așeză la ea, pipa la un capăt, ciubucul la celălalt; apoi, înainte de a-și îndopa din nou pipa, el privi vreme îndelungată pe sub sprinceană pe Cicikof, ca să vadă de nu descopere vre-un semn de ironie pe buzele lui; căci se temea de ridicol ca să ia în serios ceia ce n'ar fi fost decât o șagă. Dar el nu observă nimic din ceia ce căuta, ba din potrivă figura personajului era mai gravă decât înainte.

(Va urma).

Un candidat de avocat
cu praxă află aplicare în Zălan. Adresa:
Victor Cziplé (Zilah).

Anunț.

Subscrierul, caut un scriitor notarial cu praxă. Salar anual 800 cor. La caz, că respectivul va fi apt, se va alege definitiv.

Postul și-l poate ocupa în 1 Martie a. c. n. Ceice reflectează la acest post să se adreseze la **Daniil Petrașcu**, notar cercual, **Strugari**, (u. p. Felsőpián.)

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șeica-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un post de **practicant**, cu un salariu anual de 1000— coroane, plătit în rate lunare anticipate.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școale comerciale și să cunoască limba maghiară — trimițânduși documentele până în 20 Februarie st. n. a. c.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensiuine.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, în 28 Ianuarie 1912.

Directiunea.

Anunț.

Stațiunea docențială și cantorală din Prilog (cottul Sătmar) se curentază până la 11 februarie a. c. pe lângă emolumentele: Ca învățător 700 cor. ajutor de stat, 300 cor. repartitie pe popor, cuartir și grădină, ear ca cantor: 20 cubule de mălai (grăunțe), 1 intravilan de 2 jug. cat. și stolele îndatinat. La caz dacă la aceste stațiuni nu s'ar afla nici un concurent corespunzător, senatul școlastic este aplicat a alege la postul de învățător și o domnișoară cu diplomă de învățător. Recursele sunt a-se trimite la presidele sen. școlastic: **Alexandru Băban**, preot gr.-cat. Rozsapallag u. p. Vámfalu.

Nr. 5580/1912 Ianuarie 16.

PUBLICAȚIE.

Se publică spre cunoștința amatorilor că în ziua de 15 Februarie 1912 la orele 9 dimineața, se va ținea la Pyrotechnia Armatei, București, **licitație publică**, în conformitate cu legea comptabilității generale a statului pentru darea în întreprindere a:

1. Construcția unei săli de zid pentru recepția materialelor.

2. Mărirea atelierului de capse, și înlocuirea unui fronton de zidărie cu șarpantă de lemn.

3. Construcția unei magazii de zid, cu șarpantă de metalică.

Toate acestea în valoare de 91000 lei (nouă zeci și una mii lei).

Licitatiunea se va ținea în conformitate cu legea Comptabilității generale a statului art. 72—83 și în condițiunile generale de ordine și administrație.

Garanția provizorie prevăzută în condițiunile de ordine și administrație se va depune la Cassa de Depuneri Consemnațiuni și Economie, iar la licitație se va depune numai recipisa.

Dosarul special compus din planuri, devize, caetul de sarcine condițiunile speciale tehnice de ordine și administrație etc. se pot vedea în orice zi de lucru dela orele 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Directorul Pyrotechniei:

Colonel, **Hepites.**

Șeful Secției 6-a:

Locotenent, **Dimitriu.**

Predare și preluare de cafenea!

Anunț On. mei oaspeți, că cafenea mea proprietate „**LANG**“ am predat-o la 1 Februarie d-nului **Klein Lajos**. Mulțămind on. public pentru sprijinul dat mie, îl rog să arate aceiaș încredere și dlui **Klein**.

Cu stimă:

Láng F.
cafegiu.

Aduc la cunoștința on. public din Arad că am preluat cu ziua de 1 Februarie

„Cafeneaua Láng“

pe care o voi conduce mai departe personal. Mulți ani am fost proprietarul cafelei „**Korona**“ din Oradea-mare și astfel având experiență pe acest teren, asigur pe on. oaspeți de cea mai bună comoditate. Cere sprijinul on. public

Klein Lajos,
proprietarul cafelei Láng.

Predare și preluare de cafenea.

Anunț cu onoare pe on. oaspeți și colegi, că

Cafeneaua „FIUME“

condusă de mine timp de 7 ani, am predat-o cu ziua de 1 Februarie dlui **Szeitz Péter**. Mulțămind on. public pentru sprijinul dat și îl rog să binevoiască a arăta aceiași încredere și dlui **Szeitz Péter**.

Cu deosebită stimă:

Geller Samu,
fostul proprietar al cafelei
„Fiume“.

Aduc la cunoștința on. public din Arad că cu ziua de 1 Februarie am preluat

Cafeneaua „FIUME“

dela d. **Geller Samu**, pe care o voi conduce mai departe personal. Mă voi nizu, ca, cafenea să fie un local plăcut, comod și distractiv pe seama on. public. Vinuri indigene și străine. Mâncări reci. Rog sprijinul on. public

Szeitz Péter,
cafegiu.

Se dau în subabonament toate ziarele.

Aviz Atragem atențiunea On. public românească asupra hotelului „**Concordia**“ din **Lugoș**

Se caută

un scriitor

versat și în afacerile fonduare în o cancelarie advocațională cu sediu judecătoresc. A se adresa la administrația ziarului „**Românul**“.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui **Kotányi János:**

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1'60
Portorico 1/2 „	1'90
Cuba 1/2 „	2'—
Iava aur „	1'70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1'90
Calitate fină 1/2 „	2'20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	2'60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2'50
Tea de Congo 1/2 „	3'—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	5'—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	6'—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 „	7'—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	—80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1'90
1 litru rum fin de Brazilia	2'40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	3'50

Renumitul „**ARDEIU KOTÁNYI**“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedín, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul bănoii „**Arad-Csánádi Takarékpénztár**“.
(Nr. telefonului 809).

SABIN SOLOMON

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővartér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor. public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai moderne primese, orice lucrări de compactorie și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor celor mai fine. In special executez cadre fine de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch pentru mese de scris, pentru gulere manșete și mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii decorative din pele și pânză după metoda francez și englez. Cea mai solidă și mai durabilă compactorie pentru ziare, registre de cassă și comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mi-am mutat atelierul de glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări în Arad strada **József-főherceg Nr. 9**. Colțul stradei **Szent-László**, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efectuesc încadrări cu prețurile cele mai eftine. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efectuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă:

Urbán Endre.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdele) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdele la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

CAFEA

permanent proaspet prăjită.

TEA

din cele mai bune soiuri.

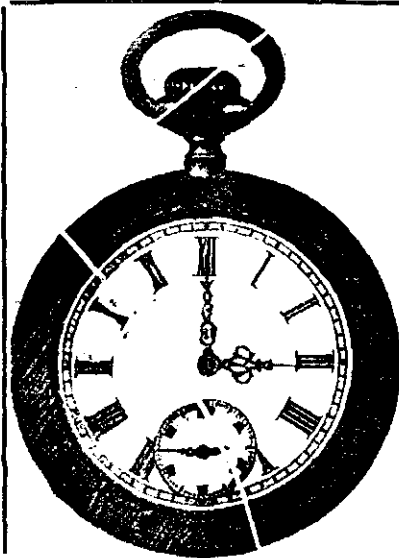
RUM

în sticle originale și propriu umplute se află numai la

„ATLANTICA“ IMPORT DE CAFEA
ȘI TEA.

ARAD, Bulevardul Andrassy Nr. 20.

(Telefon Nr. 609).

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în **rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

ARAD.

Recomand
canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veridică a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU

— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTÉMPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincie. — Prețuri moderate.

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTÉMPLOM).

SCHUSTER HANS

hărăgar și instalator.

Szászváros, (Orăștie), Korház utca.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licher, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazin. Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi și case private.

Primește montarea și repararea odăilor de scaldă, apadotelor și fântânelor artificiale, pe lângă prețuri moderate. — Comandele se execută prompt.

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“
INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLÉ
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoi, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLÉ — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosperă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoi!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporosa ungh. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul diecțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospece, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare”
Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

eare e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

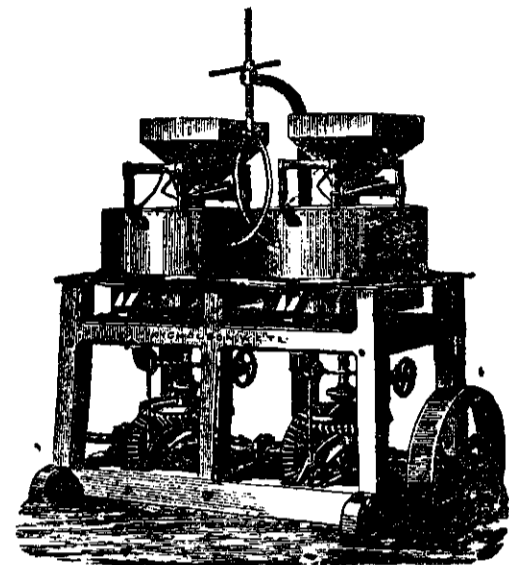
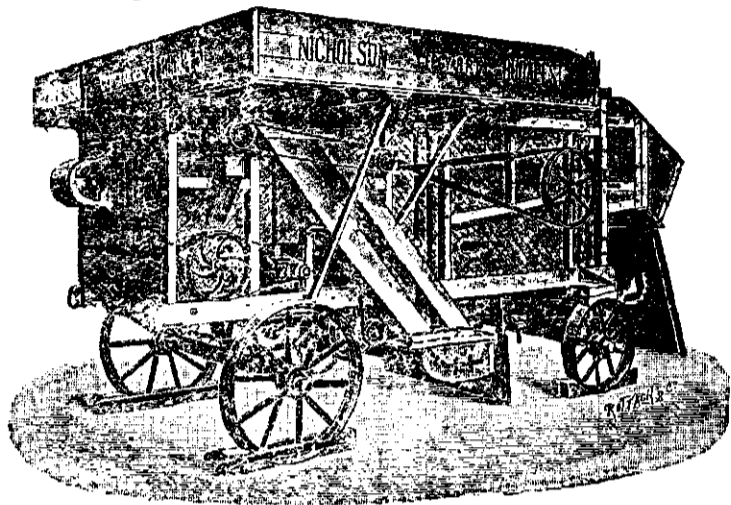
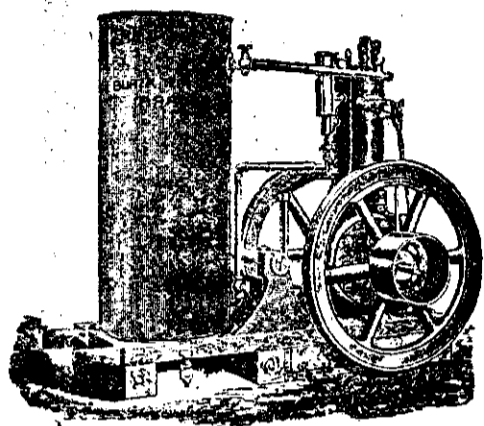
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. „Catalog trimitem gratuit“.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon. Mérleg-számla 1911. december 31-én. Teher.

	Korona	fl.	Korona	fl.		Korona	fl.	Korona	fl.
Készpénzkészlet:					Részvénytőke:				
az intézet pénztáráiban	711.860	83			13,125 drb. 4 400 korona n. é. részvény ...			5,250.000	
gírószámlán az osztr.-magyar banknál	475.799	69	1,187.660	52	Tartalék-alapok:				
Váltó-tárca			14,961.706	01	Általános tartalék-alap	1,678.564	55		
Záloglevél-kölcsönök	1,007.990	54			rendkívüli tartalék-alap	100.000			
Községi kölcsönök	471.801	56	1,479.792	10	értékpapír ár. különbözeti tart. alap	40.000			
Jelzálog-kölcsönök			1,688.655	30	ingatlan értékkülönb. tartalék-alap	40.000			
Aradi hitelegylet tartozása			232.673		hitelegyleti tartalék-alap	4.889	32		
Zálogházi kölcsönök			251.550		Csejthei Varjassy József-alap	8.175	40	2,077.958	18
Előlegek értékpapírokra			232.134		tisztviselői nyugdíj-alap	206.328	89		
Folyószámlai adósok			4,935.025	93	Hitelegyleti 5%-os biztossági alap			8.071	48
Értékpapírok* és sorsjegyek			1,592.252	53	Betétek:				
Nyugdíj-alap értékpapírjai			182.884	60	takarékbetéti könyvecskékre	6,835.253	45	7,788.840	64
Osztálysorsjegyek, ére- és idegen pénzek, szelvények stb.			10.779	03	folyószámlai betétek	948.587	19	8,568.468	18
Ingtatlanok:					Visszleszámított váltók				
intézeti házak Aradon	208.617	87			Átruházott záloglevél- és községi kölcsönök;				
intézeti ház Békéscsabán	197.696	02	625.664	18	melyől a magyar takar. pénztárak központi jelzálogbankjára 817,053.56 kor. van átruházva			1,363.339	71
egyéb ingatlanok	219.350	29	408.414	80	Hitelezők			2,173.919	36
Adósok					Be nem fizetett betétkamat-adók			18.325	18
Hátralékos- és előre fizetett kamatok			71.629	85	Fel nem vett osztalékok, részvény-kamatok, osztálysorsjegy nyeremények és zálogfeleslegek			32.152	39
Felszerelések leírás után			14.696	07	Előre felvett kamatok és elszámolatlan jövedelem			198.227	39
					Nyereség:				
					áthozat 1910. évről	5.118	65		
					1911. évi nyereség	396.101	83	401.215	48
			27,875.517	92				27,875.517	92

Aradon, 1911. december 31-én.

HEHS BÉLA, s. k.
vezető igazgató

KELL LAJOS, s. k.
cégvezető titkár.

A. könyvvezetésért:
GELLÉNYI GÉZA, s. k.
főkönyvelő.

INSTITÓRIS KÁLMÁN, s. k.
igazgató.

SZALAY KÁROLY, s. k.
első-igazgató.

KRISTYÓRY JÁNOS, s. k.
igazgató.

KERESZTES FERENC, s. k.
igazgató

Dr. TAGÁNYI SÁNDOR, s. k.
igazgató

390
WALDER GYULA, s. k.
igazgató.

Jelen vagyon- és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. ü. b. elnök.

KOHN S. N., s. k.
f. ü. b. tag.

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. ü. b. tag.

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. ü. b. póttag.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottságának jelentése 1911. évről.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt kötelességünknek megfelelőleg, az intézet ügyvezetését az egész éven át figyelemmel ellenőrizvén, tisztelettel jelentjük, hogy a több ízben megtartott rovincsolásaink alkalmával az intézet kezelése alatt álló pénz- és értékkészletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel összhangzóan és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1911. évi zárszámadásokat, mérleget, valamint a nyereség- és vesz-

teség-számlát a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottaknak találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a lefolyt 1911. évi 401,215.48 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak a lefolyt 1911. üzleti évre vonatkozólag a felmentvény megadásáért és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Kelt Aradon, 1912. évi január hó 23-án.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. ü. b. elnök.

KOHN S. N., s. k.
f. ü. b. tag.

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. ü. b. tag.

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. ü. b. tag.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.